Strategia Rozwoju Gminy Zakrzew
na lata 2028-2037

Zakrzew, 2026

Zamawiający:
Gmina Zakrzew
Zakrzew 51
26-652 Zakrzew

Wykonawca:
Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów:
Kierownik Projektu – Karolina Drzewiecka
Konsultant – Joanna Kaszubska
Analityk – Urszula Ratajczyk

Spis treści

Wstęp ... 4

1. Wnioski z diagnozy ... 15

1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy ... 15
1.2. Analiza SWOT ... 19
1.3. Potencjał gminy ... 22
1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe ... 24

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań ... 25

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ... 46

3.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych ... 46
3.2. System powiązań przyrodniczych ... 49
3.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych ... 52
3.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej ... 54

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie 59

4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu 59
4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ... 61
4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej ... 62
4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ... 64
4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego ... 64
4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej ... 66
4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW ... 67
4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ... 68
4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej ... 69
4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji ... 70

5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań ... 71

6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy Zakrzew ... 73

7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych ... 73

8. Ramy finansowe i źródła finansowania ... 76

Spis tabel i rysunków ... 78

Wstęp

Strategię rozwoju gminy sporządza się na podstawie art. 10e i 10f ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Strategię rozwoju sporządza się w formie tekstowej oraz graficznej zawierającej zobrazowanie treści, w szczególności: modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i obszarów strategicznej interwencji.

Strategia rozwoju jest obligatoryjnym i kluczowym dokumentem wyznaczającym długoterminowy kierunek rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Stanowi ona spójną koncepcję działań zmierzających do świadomego i zaplanowanego przejścia od stanu obecnego do stanu pożądanego, określonego w przyjętej wizji rozwoju. Dokument ten integruje cele oraz instrumenty ich realizacji w perspektywie wieloletniej, uwzględniając zarówno uwarunkowania wewnętrzne, jak i zmieniające się otoczenie.

Strategia rozwoju pełni rolę nadrzędną wobec innych dokumentów planistycznych i programowych gminy, stanowiąc punkt odniesienia dla podejmowanych decyzji oraz realizowanych polityk publicznych. Określa ona cele rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, a także kierunki działań służące poprawie jakości życia mieszkańców, wzmacnianiu lokalnej gospodarki oraz zrównoważonemu wykorzystaniu zasobów gminy.

Dokument ten jest jednocześnie narzędziem koordynacji działań różnych podmiotów funkcjonujących na terenie gminy, w tym władz samorządowych, mieszkańców, przedsiębiorców oraz partnerów społecznych. Dzięki temu strategia rozwoju nie tylko wyznacza ramy długofalowej polityki rozwoju, lecz także sprzyja budowaniu wspólnej odpowiedzialności za przyszłość gminy oraz efektywnemu wykorzystaniu dostępnych środków finansowych, w tym funduszy zewnętrznych.

Uwarunkowania programowe

Strategia Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037 stanowi dokument bazowy, który określa, jakie działania powinny być wdrażane, aby wspierać dalszy rozwój Gminy, przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej, ale także wpływać na ożywienie sfery kulturalnej i turystycznej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Przy jej formułowaniu pod uwagę wzięto założenia obowiązujących dokumentów strategicznych wyższego rzędu, tj.:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.;
- Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026;

- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze;
- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- Planu przeciwdziałania skutkom suszy;
- Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

Poniżej dokonano opisu zgodności założeń strategicznych Gminy Zakrzew z dokumentami wyższego rzędu.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia została przyjęta uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Cele zakładane do realizacji przez Gminę wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, głównie w cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji – zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji – aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju,

co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia strategiczne Gminy Zakrzew zostały określone z uwzględnieniem postanowień Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 105 z dnia 24 września 2019 r.

Cel główny Strategii brzmi: Zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa ruchu uczestników i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Zrealizowanie powyższego celu wymagać będzie realizacji działań w następujących kierunkach interwencji:

- kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,
- kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów,
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Założenia strategiczne Gminy Zakrzew obejmujące rozbudowę i modernizację dróg, udział Gminy w inwestycjach przy drogach powiatowych i wojewódzkich, modernizację transportu publicznego i zwiększanie udziału własnego transportu zbiorowego w obsłudze mieszkańców, a także wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych i rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej wpłyną na osiągnięcie celu głównego Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026

Program przyjęty został uchwałą nr 242 Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2023 r. Dokument stanowi podstawę niezbędną do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Głównym celem Programu jest zwiększenie odporności zasobu zabytkowego w Polsce.

Powyższy cel realizowany będzie przez następujące cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1. Weryfikacja wybranego zasobu zabytków i wzmocnienie narzędzi ochrony dziedzictwa o wyjątkowej wartości.

- Kierunek działań 1.1. Podnoszenie wiedzy o wybranych grupach zasobu zabytkowego kraju,
- Kierunek działań 1.2. Ochrona zabytków i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości,
- Kierunek działań 1.3. Realizacja międzynarodowych zobowiązań.

Cel szczegółowy 2. Wzmocnienie potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków.

- Kierunek działań 2.1. Cyfryzacja procesów administracyjnych,
- Kierunek działań 2.2. Wzmacnianie zastosowania nowych technologii w ochronie zabytków,
- Kierunek działań 2.3. Reforma finansowania ochrony i opieki nad zabytkami.

Cel szczegółowy 3. Rola zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja).

- Kierunek działań 3.1. Wzmacnianie narzędzi ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych,
- Kierunek działań 3.2. Edukacja i podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Cel operacyjny 1.4. Strategii Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037, dotyczący rozwoju oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, obejmuje również ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego oraz zabytków, obejmujące zabezpieczenie przed degradacją i rewaloryzację cennych obiektów zabytkowych na terenie gminy. Zgodnie z powyższym oba dokumenty są ze sobą spójne.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze

Dokument przyjęty został uchwałą numer 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r. Głównym celem strategii wojewódzkiej jest zapewnienie wysokiej jakości życia przez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.

Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez realizację działań w obszarach tematycznych rozwoju:

Obszar GOSPODARKA; cel rozwojowy: konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze; kierunki działań:

- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji,
- Cyfryzacja gospodarki,
- Rozwój konkurencyjnej gospodarki,
- Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej,
- Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich.

Obszar DOSTĘPNOŚĆ; cel rozwojowy: dostępne i mobilne Mazowsze; kierunki działań:

- Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni,
- Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu,
- Udrożnienie systemu tranzytowego i ograniczenie ruchu tranzytowego na pozostałych trasach.

Obszar ŚRODOWISKO I ENERGETYKA; cel rozwojowy: zielone, niskoemisyjne Mazowsze; kierunki działań:

- Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska,
- Proekologiczna transformacja energetyki,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu,
- Poprawa jakości środowiska,
- Podnoszenie efektywności energetycznej.

Obszar SPOŁECZEŃSTWO; cel rozwojowy: Mazowsze zintegrowane społecznie; kierunki działań:

- Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego,
- Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych,
- Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców,
- Rozwój priorytetowych dla województwa dziedzin nauki,
- Włączenie i integracja społeczna.

Obszar KULTURA I DZIEDZICTWO; cel rozwojowy: Mazowsze bogate kulturowo; kierunki działań:

- Ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego,
- Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa,
- Upowszechnienie kultury i twórczości,
- Kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej.

Strategia Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037 jest zgodna z celami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze, wspierając ich realizację na poziomie lokalnym. Zgodność ta opiera się na wspólnym dążeniu do zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez trwały i zrównoważony rozwój, przy jednoczesnym poszanowaniu zasobów środowiska naturalnego.

Gmina Zakrzew wpisuje się w cele strategii wojewódzkiej we wszystkich jej kluczowych obszarach tematycznych:

- Gospodarka: W ramach podniesienia konkurencyjności i innowacyjności Mazowsza, Gmina będzie wspierać rozwój lokalnych przedsiębiorstw i cyfryzację administracji, a także będzie prowadzić działania służące promocji lokalnego biznesu i wspieraniu gospodarstw rolnych działających na terenie gminy,
- Dostępność: W zakresie poprawy dostępności transportowej, lokalna strategia stawia na rozbudowę i modernizację dróg, rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, w tym chodników, a także unowocześnienie i zwiększenie udziału transportu publicznego,
- Środowisko i energetyka: Dążąc do „zielonego, niskoemisyjnego Mazowsza”, Gmina planuje uwzględniać możliwość rozwoju OZE na terenach wskazanych w dokumentach planistycznych, poprawiać efektywność energetyczną budynków i likwidować nieefektywne źródła ciepła, a także zwiększać odporność Gminy na skutki zmian klimatu poprzez działanie w myśl idei zrównoważonego rozwoju i racjonalne korzystanie z zasobów przy jednoczesnym ograniczaniu presji na środowisko,
- Społeczeństwo: Gmina planuje pobudzać aktywność obywatelską i inicjować lokalną współpracę, poszerzać ofertę edukacyjną i integracyjną dla mieszkańców, a także poprawiać dostępność specjalistycznych usług zdrowotnych i form wsparcia społecznego,
- Kultura i dziedzictwo: Zgodnie z celem zintegrowanego i bogatego kulturowo regionu, w Gminie Zakrzew zaplanowano rozwijanie oferty kulturalnej, a także ochronę i promocję lokalnego dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plan został przyjęty przez Ministra Infrastruktury w drodze rozporządzenia z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Dokument został wydany na podstawie art. 321 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

Priorytetem planu jest stworzenie w ekosystemach wodnych i od wód zależnych warunków sprzyjających osiągnięciu celów środowiskowych wyznaczonych dla poszczególnych jednolitych części wód oraz dla obszarów chronionych. Służy on koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, polepszenie możliwości korzystania z wód oraz zmniejszenie ilości wprowadzanych zanieczyszczeń.

Główny cel realizowany jest poprzez sprecyzowane cele środowiskowe, zdefiniowane m.in. jako:

- osiągnięcie co najmniej dobrego stanu lub dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego dla wód powierzchniowych,
- zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku istotnego cieku lub na cieku głównym, a także według wymagań gatunków chronionych i gatunków o znaczeniu gospodarczym,
- osiągnięcie dobrego stanu ilościowego i chemicznego dla wód podziemnych oraz odwracanie znaczących i utrzymujących się trendów wzrostowych stężeń zanieczyszczeń,
- spełnienie wymagań obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Narzędziem do zrealizowania powyższych celów środowiskowych jest Zestaw działań (zbiór wszystkich działań planowanych do wdrożenia, w podziale na działania techniczne i działania wspomagające – nietechniczne). Katalog działań krajowych zawiera łącznie 171 działań zgrupowanych w następujące kategorie:

1) przemysł,
2) gospodarka komunalna,
3) rolnictwo,
4) kształtowanie naturalnych warunków hydromorfologicznych,
5) ochrona siedlisk i gatunków,
6) kształtowanie naturalnych warunków hydrologicznych,
7) monitoring i ewaluacja,
8) działania organizacyjno-prawne, informacyjne i edukacyjne,
9) kształtowanie stosunków wodnych oraz ochrona ekosystemów od wód zależnych (w tym morfologia i zachowanie ciągłości biologicznej cieków),
10) działania kontrolne i nadzorcze,
11) projekty badawczo-rozwojowe.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037 są zbieżne z Planem gospodarowania wodami i realizują jego nadrzędne cele środowiskowe poprzez odpowiednio

dopasowane kategorie z katalogu działań krajowych. Dążąc do osiągnięcia celu środowiskowego, jakim jest co najmniej dobry stan ekologiczny i chemiczny wód, Gmina zakłada rozbudowę sieci kanalizacyjnej i budowę sieci wodociągowej do obsługi nowej zabudowy, a także edukację rolników w obszarze racjonalnego nawożenia i ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych.

Z kolei realizacja celu środowiskowego polegającego na zapewnieniu drożności cieków i spełnieniu wymagań obszarów chronionych opiera się w strategii na aktualizacji tworzonych programów ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), a także na budowie i rozwoju infrastruktury służącej retencji wody w celu poprawienia lokalnych stosunków wodno-glebowych i zwiększenia naturalnych zdolności retencyjnych krajobrazu wiejskiego, co długofalowo wesprze ochronę wód podziemnych. Stanowi to bezpośrednie wypełnienie planowanej w dokumencie krajowym kategorii działań ukierunkowanych na kształtowanie stosunków wodnych oraz ochronę ekosystemów od wód zależnych.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Plan został przyjęty we wrześniu 2021 r. w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy). Ze względu na swój ogólnokrajowy zasięg (z podziałem na dorzecza) oraz powszechnie obowiązującą moc prawną, dokument ten stanowi fundament skutecznego planowania gospodarki wodnej w Polsce.

Głównym elementem PPSS jest katalog działań, służący przeciwdziałaniu skutkom suszy poprzez kształtowanie zasobów wodnych i racjonalne korzystanie z wody. Wśród proponowanych działań znajdują się działania związane ze zwiększeniem retencji (zarówno sztucznej, jak i naturalnej), działania formalne, a także działania edukacyjne.

Powyższy cel realizowany będzie przez następujące cele szczegółowe:

1) skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
2) zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
3) edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
4) formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037 jest wzmacnianie odporności na skutki zmian klimatu i poprawa stanu gospodarki wodnej, w ramach którego realizowane będą działania na rzecz poprawy stosunków wodnych,

obejmujące wspieranie małej retencji, gromadzenie wód opadowych, edukację rolników i wszystkich mieszkańców oraz racjonalizację zużycia wody na terenie gminy. Lokalne inicjatywy przewidziane w Strategii Rozwoju Gminy Zakrzew stanowią bezpośrednią odpowiedź na ogólnokrajowe kierunki interwencji określone w PPSS, wpisując się w strukturę i dążenia dokumentu.

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym

Prace nad przygotowaniem PZRP były poprzedzone przygotowaniem wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP), a następnie, dla obszarów wskazanych we WORP, map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP). Wskazano wówczas 3 obszary dorzeczy: Odry, Wisły i Pregoły, a także 9 regionów wodnych: Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, Warty, Środkowej Odry, Górnej Odry, Łyny i Węgorapy, Dolnej Wisły, Środkowej Wisły, Małej Wisły, Górnej Wisły, w których istnieje potencjalnie duże ryzyko powodziowe. Dla tych obszarów dorzeczy i regionów wodnych opracowano plany zarządzania ryzykiem powodziowym. Plany te podlegają przeglądowi i ewentualnej aktualizacji co 6 lat.

Ze względu na położenie gminy Zakrzew w granicach zlewni Wisły, to właśnie zapisy tego dokumentu są wiążące dla obszaru przedmiotowej gminy i muszą być uwzględniane w lokalnych dokumentach planistycznych. Plan zaktualizowany w ramach II cyklu planistycznego został przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, które obowiązuje od 23 marca 2023 r. Pierwotny dokument z I cyklu planistycznego został przyjęty pod koniec 2016 r.

Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Cel ten realizowany jest poprzez 3 cele główne i 11 celów szczegółowych.

Cel główny 1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego

- Cel szczegółowy 1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi,
- Cel szczegółowy 1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego.

Cel główny 2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego

- Cel szczegółowy 2.1. Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi,
- Cel szczegółowy 2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego,

- Cel szczegółowy 2.3. Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na obszarze zagrożenia powodzią.

Cel główny 3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym

- Cel szczegółowy 3.1. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych,
- Cel szczegółowy 3.2. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych,
- Cel szczegółowy 3.3. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi,
- Cel szczegółowy 3.4. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności,
- Cel szczegółowy 3.5. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe,
- Cel szczegółowy 3.6. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Działania zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037 wykazują spójność z celami i kierunkami interwencji określonymi w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

Gminny dokument wyznacza cel operacyjny skoncentrowany na wzmacnianiu odporności na skutki zmian klimatu i poprawie stanu gospodarki wodnej, w ramach którego realizowane będą działania na rzecz poprawy stosunków wodnych, obejmujące wspieranie małej retencji, gromadzenie wód opadowych, edukację rolników i wszystkich mieszkańców, a także racjonalizację zużycia wody na terenie gminy. Te lokalne założenia wpisują się bezpośrednio w nadrzędny cel PZRP, którym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Gminne inicjatywy z zakresu małej retencji i zagospodarowania wód opadowych stanowią praktyczną odpowiedź na promowane w dokumencie krajowym działania nietechniczne, skupiające się na ochronie i zwiększaniu naturalnej retencji oraz spowalnianiu spływu powierzchniowego. Zgodnie z powyższym, omawiane dokumenty wzajemnie się uzupełniają i są ze sobą skoordynowane w obszarze ochrony przed zagrożeniami powodziowymi.

Rekomendacje dla planowania interwencji z zakresu polityki regionalnej w strategiach rozwoju

Do czasu przyjęcia przez Radę Ministrów Strategii Rozwoju Polski do 2035 r., opracowując strategię rozwoju, należy stosować Rekomendacje dla planowania interwencji z zakresu polityki regionalnej w strategiach rozwoju wydane przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej. Celem polityki regionalnej jest utrzymanie zrównoważonego terytorialnie rozwoju kraju. W ramach ww. Rekomendacji określone zostały obszary szczególnego wsparcia w polityce regionalnej.

Gmina Zakrzew znajduje się na terenie obszaru szczególnego wsparcia w polityce regionalnej:

- Policentryczna sieć miast wraz z obszarami funkcjonalnymi.

Obszar swoim zasięgiem obejmuje metropolie, ośrodki regionalne i subregionalne wraz z obszarami funkcjonalnymi. Gmina Zakrzew należy do obszaru funkcjonalnego Radomia – krajowej aglomeracji miejskiej.

Celem tej polityki jest utrzymanie i wzmocnienie funkcji pełnionych przez miasta dla mieszkańców poszczególnych regionów i subregionów w taki sposób, aby zapewnić dobrą jakość usług publicznych i standard życia w całym kraju. Głównymi warunkami rozwoju miast, jako węzłów policentrycznego charakteru kraju są:

- Odpowiednia baza ekonomiczna,
- Rozwinięte mieszkalnictwo i dobre zagospodarowanie przestrzeni,
- Dostępność komunikacyjna,
- Dostępność usług określonego rzędu.

W ramach działań przewidziano indywidualizację wsparcia dla miast i ich obszarów funkcjonalnych, wynikającą z dużego zróżnicowania potencjałów i potrzeb. Wiodącym kierunkiem interwencji będzie rozwój tych funkcji, które mają znaczenie ponadlokalne i służą nie tylko mieszkańcom danej jednostki, ale przede wszystkim społeczności, która jest w zasięgu jej oddziaływania.

Interwencja przewiduje instrumenty o charakterze:

- Regulacyjnym – zdefiniują sposób współpracy między miastami i ich obszarami funkcjonalnymi,
- Finansowym – stworzą odpowiednie zasoby do rozwoju funkcji ponadlokalnych,
- Organizacyjnym – określą szczegółowy zakres interwencji dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych.

1. Wnioski z diagnozy

Zgodnie z np.10a ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. W ramach przeprowadzonej diagnozy dokonano analizy sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. Ponadto uwzględniono analizę zdolności inwestycyjnej Gminy i potencjału jakości życia, w tym wyniki badania ankietowego.

Kompleksowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Zakrzew na potrzeby opracowania niniejszej Strategii Rozwoju stanowi odrębny raport.

1.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy

Sfera społeczna – podsumowanie i wnioski

W latach 2021-2025 sytuacja w Gminie Zakrzew kształtowała się pod silnym wpływem procesów demograficznych oraz zmieniających się uwarunkowań społeczno-ekonomicznych. Najistotniejszym zjawiskiem pozostaje systematyczny wzrost liczby mieszkańców i dodatnie saldo migracji. Według danych na 2025 rok, Gminę zamieszkuje 14 230 osób, co oznacza wzrost o 538 mieszkańców w stosunku do roku 2021. Z drugiej strony widoczne są procesy charakterystyczne dla wielu polskich samorządów, w szczególności starzenie się społeczeństwa oraz pogorszone wskaźniki przyrostu naturalnego ludności w 2025 roku.

Sieć placówek oświatowych obejmuje pięć szkół podstawowych oraz przedszkola. Ofertę opieki nad najmłodszymi dziećmi uzupełnia żłobek samorządowy uruchomiony w 2026 r. Rozwój edukacji i opieki nad dziećmi ma szczególne znaczenie dla rodzin z dziećmi oraz osób planujących założenie rodziny.

Obszar kultury, sportu i rekreacji opiera się głównie na działalności Gminnej Biblioteki Publicznej, a także dwóch świetlic i czterech domów ludowych. Biblioteka pełni funkcję integracyjną i animacyjną, a jej działalność wykracza poza tradycyjne udostępnianie zbiorów. Istotną mocną stroną gminy jest funkcjonowanie klubów sportowych oraz relatywnie dobrze rozwinięta baza sportowa, która stanowi solidną podstawę do dalszego rozwoju oferty sportowo-rekreacyjnej.

Pomoc społeczna odgrywa istotną rolę w strukturze wsparcia mieszkańców. Najczęstsze przyczyny udzielania pomocy to ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność. Choć nie muszą one dotyczyć znacznej części mieszkańców, wymagają stałego monitorowania oraz

prowadzenia działań ukierunkowanych na osoby i rodziny znajdujące się w trudniejszej sytuacji życiowej.

W zakresie ochrony zdrowia mieszkańcy korzystają z podstawowej opieki zdrowotnej realizowanej na terenie gminy oraz ze świadczeń specjalistycznych dostępnych w Radomiu. W latach 2021–2025 na terenie gminy Zakrzew działały dwie apteki, jedna przychodnia podlegająca samorządowi oraz prywatne podmioty świadczące usługi medyczne. Rosnąca liczba mieszkańców i postępujący proces starzenia się społeczeństwa mogą w przyszłości zwiększać zapotrzebowanie na świadczenia zdrowotne i wydłużać czas oczekiwania na pomoc.

Aktywność obywatelska mieszkańców przejawia się w rosnącej frekwencji w wyborach ogólnokrajowych i prezydenckich, przy jednoczesnym spadku udziału w wyborach samorządowych w ostatnim cyklu. W Gminie funkcjonują organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia i rozbudowana sieć jednostek OSP. Potencjał ten stanowi ważny zasób w kontekście budowania partnerstw i realizacji zadań publicznych.

Analiza sytuacji społecznej Gminy Zakrzew wskazuje na korzystne uwarunkowania społeczne związane przede wszystkim z napływem nowych mieszkańców, rozwiniętą i systematycznie poszerzaną ofertą usług publicznych oraz aktywnością społeczną mieszkańców. Dodatnie saldo migracji może być ważnym czynnikiem stabilizującym sytuację demograficzną gminy oraz wspierającym dalszy rozwój mieszkaniowy, gospodarczy i infrastrukturalny. Duże znaczenie dla utrzymania atrakcyjności osiedleńczej będzie miała również dalsza poprawa jakości usług edukacyjnych, opiekuńczych, zdrowotnych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Jednocześnie w długiej perspektywie istotne będzie przeciwdziałanie skutkom starzenia się ludności i ujemnego przyrostu naturalnego, a także ograniczanie skali problemów społecznych.

Sfera gospodarcza – podsumowanie i wnioski

Gmina Zakrzew w latach 2021-2025 charakteryzowała się umiarkowaną dynamiką rozwoju, przy zachowaniu stabilnej struktury przedsiębiorczości. Liczba podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie wzrosła. Jednocześnie rynek pozostaje wyraźnie zdominowany przez mikroprzedsiębiorstwa, co wskazuje na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców. Jednakże struktura wielkościowa przedsiębiorstw ogranicza potencjał generowania wysokich i stabilnych wpływów podatkowych oraz tworzenia licznych miejsc pracy o charakterze ponadlokalnym. Struktura branżowa wskazuje na dominację działalności handlowej, budowlanej i przetwórstwa przemysłowego.

Dochody budżetu Gminy Zakrzew z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wyraźnie przewyższają wpływy z podatku CIT, co potwierdza, że kondycja finansowa gminy jest silniej

uzależniona od sytuacji dochodowej mieszkańców niż od wyników finansowych przedsiębiorstw.

Użytki rolne stanowią około 78% powierzchni gminy, a na jej terenie funkcjonuje 946 gospodarstw. Atutem jest również położenie części Gminy w sąsiedztwie rozwiniętego zagłębia uprawy papryki.

Czynnikiem mogącym hamować rozwój jest sytuacja na rynku pracy. W 2025 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych osiągnęła 597 osób i była najwyższa w analizowanym okresie. Od 2023 roku widoczna jest tendencja wzrostowa. Niepokojący jest również wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych od 2022 roku oraz wzrost liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia w 2025 roku. Może to wskazywać na niedopasowanie części zasobów pracy do potrzeb lokalnych pracodawców oraz stanowić barierę dla pełnego wykorzystania potencjału gospodarczego gminy.

W perspektywie strategicznej kluczowym wyzwaniem pozostaje skuteczne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, wzmacnianie lokalnych przedsiębiorstw, pozyskiwanie nowych inwestorów oraz tworzenie miejsc pracy odpowiadających strukturze i kwalifikacjom mieszkańców.

Sfera przestrzenna – podsumowanie i wnioski

Analiza sfery przestrzennej Gminy Zakrzew wskazuje, że jej istotnym atutem rozwojowym jest korzystne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Radomia oraz dobra dostępność komunikacyjna. Bliskość dużego ośrodka miejskiego zwiększa dostęp mieszkańców do rynku pracy, usług publicznych i komercyjnych, edukacji oraz transportu kolejowego i lotniczego.

O rosnącej atrakcyjności osiedleńczej Gminy Zakrzew świadczy systematyczny wzrost liczby mieszkań. W 2025 r. w Gminie zlokalizowanych było 4 338 mieszkań, co oznacza wzrost o 350 lokali względem roku 2021. Negatywnym zjawiskiem jest jednak wyraźny spadek liczby nowych mieszkań oddawanych do użytkowania. Może to w przyszłości oznaczać osłabienie rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Charakterystyczny jest również brak nowych mieszkań komunalnych, społecznych i spółdzielczych.

W zakresie infrastruktury technicznej Gmina dysponuje dobrze rozwiniętą siecią wodociągową. Jej długość systematycznie wzrastała, a od 2024 roku wszystkie budynki mieszkalne były wykazywane jako podłączone do sieci wodociągowej. Czynnikiem wymagającym uwagi jest jednak wzrost liczby awarii sieci w 2025 roku, co może wskazywać na potrzebę zwiększenia nakładów na jej utrzymanie i modernizację. Ograniczeniem infrastrukturalnym pozostaje niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej, gdyż w 2025 roku zaledwie 34,8% budynków mieszkalnych było podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Skutkiem

niewystarczającego zasięgu sieci jest duża liczba zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Sieć elektroenergetyczna obejmuje obszar gminy. Brak scentralizowanego systemu ciepłowniczego oraz niski poziom zgazyfikowania powodują dominację indywidualnych źródeł ciepła, w tym kotłów na paliwa stałe. Struktura ta ma istotne znaczenie w kontekście transformacji energetycznej i poprawy jakości powietrza.

W gospodarce komunalnej widoczne są natomiast wyzwania związane z rosnącą ilością odpadów komunalnych. Szczególnie istotnym problemem pozostaje bardzo duża ilość azbestu wymagającego usunięcia. Wymaga to prowadzenia wieloletnich działań i zabezpieczenia środków finansowych na jego sukcesywną likwidację.

Uwarunkowania przestrzenne Gminy Zakrzew sprzyjają jej dalszemu rozwojowi, przede wszystkim dzięki bliskości Radomia, bardzo dobrej dostępności drogowej, rozwijającemu się transportowi publicznemu, wysokiemu poziomowi zwodociągowania oraz rosnącemu zasobowi mieszkaniowemu. Głównymi czynnikami mogącymi hamować rozwój są natomiast niewystarczający zasięg kanalizacji, rozproszona zabudowa zwiększająca koszty infrastruktury, spadek liczby nowych mieszkań oddawanych do użytkowania, wzrost liczby awarii sieci wodociągowej, brak zbiorowego systemu ciepłowniczego oraz duża ilość wyrobów zawierających azbest. Dalszy rozwój Gminy będzie zatem w znacznym stopniu zależał od skoordynowania rozwoju zabudowy z rozbudową infrastruktury technicznej.

Sfera klimatyczno-środowiskowa – podsumowanie i wnioski

Gmina Zakrzew charakteryzuje się relatywnie dobrym stanem środowiska. Położenie gminy w dzielnicy mazowiecko-podlaskiej determinuje przejściowy charakter klimatu, z wyraźnym wpływem cech kontynentalnych. Średnia roczna temperatura wynosi ok. 8-9ºC. Średnia roczna suma opadów wynosi ok. 550-650 mm, a usłonecznienie wynosi ok. 1 750 h/rok – 1 850 h/rok. Umiarkowane opady atmosferyczne i ich nierównomierny rozkład mogą okresowo sprzyjać występowaniu niedoborów wody, szczególnie w sezonie wegetacyjnym.

Jednym z kluczowych zagadnień środowiskowych jest jakość powietrza. Problemem pozostaje tzw. niska emisja, związana przede wszystkim z indywidualnymi źródłami ciepła w zabudowie jednorodzinnej. W sezonie grzewczym dochodzi do okresowego pogorszenia jakości powietrza, szczególnie w obszarach o zwartej zabudowie. Skala emisji uzależniona jest od rodzaju stosowanych paliw oraz praktyk spalania, w tym wykorzystania paliw stałych o niskiej jakości.

Gmina posiada warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności instalacji fotowoltaicznych. Możliwości realizacji poszczególnych inwestycji zależą od lokalnych uwarunkowań przestrzennych, środowiskowych i infrastrukturalnych.

Gmina Zakrzew pod względem hydrograficznym należy do regionu wodnego Środkowej Wisły, wchodzącego w skład obszaru dorzecza Wisły. Na jej obszarze występują zlewnie kilku jednolitych części wód powierzchniowych, jednakże stan części z nich oceniany jest jako zły. Istotnym zagrożeniem środowiskowym jest zagrożenie i ryzyko powodziowe, występujące w północno-zachodniej części Gminy, wzdłuż Radomki. Zagrożenie i ryzyko powodziowe mogą ograniczać możliwości zagospodarowania niektórych terenów i wymagają uwzględnienia w polityce przestrzennej.

Pozytywnym uwarunkowaniem jest również występowanie zasobów surowcowych. Część złóż i obszarów górniczych może wspierać lokalną działalność wydobywczą. Jednocześnie zasoby przyrodnicze, doliny rzeczne Radomki i Dobrzycy, tereny leśne oraz pomniki przyrody zwiększają walory krajobrazowe i środowiskowe Gminy.

Ograniczeniem może być również stosunkowo niski poziom lesistości, a także niewielki spadek powierzchni lasów i gruntów leśnych. Przy dużym udziale terenów użytkowanych rolniczo oznacza to mniejszą zdolność środowiska do retencji wody, łagodzenia skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych oraz poprawy warunków mikroklimatycznych.

Najważniejszymi atutami klimatyczno-środowiskowymi Gminy Zakrzew są korzystne warunki lokalizacji, potencjał rozwoju energetyki odnawialnej, dostępność zasobów surowcowych oraz walory dolin rzecznych i krajobrazu rolniczego. Z kolei do najważniejszych barier i zagrożeń należą problemy jakości powietrza, zły stan części wód powierzchniowych i podziemnych, możliwość występowania niedoborów wody, zagrożenie powodziowe, niski poziom lesistości oraz możliwe presje związane z eksploatacją kopalin. Dalszy rozwój Gminy powinien więc opierać się na racjonalnym wykorzystaniu lokalnych zasobów, przy jednoczesnym ograniczaniu presji na środowisko, poprawie efektywności energetycznej, rozwoju OZE, ochronie zasobów wodnych i zwiększaniu odporności Gminy na skutki zmian klimatu.

1.2. Analiza SWOT

Poniżej przedstawiono tabele, w których określono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, które wywierają wpływ na dalszy rozwój gminy.

Tabela 1. Analiza SWOT – wymiar społeczny

Mocne strony	Słabe strony
— rosnąca liczba ludności i dodatnie saldo migracji, — dobrze rozwinięta sieć placówek edukacyjnych (szkoły, przedszkola, nowy żłobek), — dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, — dostęp mieszkańców do usług kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych oraz pomocy społecznej, — wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach w większości przypadków wyższe od średnich w powiecie i województwie, — funkcjonowanie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne, w tym policji i jednostek OSP, — pozyskiwanie środków zewnętrznych i dotacji.	— starzenie się społeczeństwa i rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, — ujemny przyrost naturalny w 2025 roku, — brak lokalnej dziennej formy wsparcia dla seniorów, — ograniczona dostępność odpowiedniej przestrzeni do organizacji części wydarzeń kulturalnych i integracyjnych, — nie wszystkie obiekty użyteczności publicznej są w pełni dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Szanse	**Zagrożenia**
— rozwój budownictwa mieszkaniowego, — dalszy rozwój usług edukacyjnych, opiekuńczych, zdrowotnych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, — rozbudowywanie oferty kulturalnej i możliwości spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, — stworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych lub innej, możliwie uniwersalnej formy wsparcia, dostępnej dla mieszkańców całej Gminy, — możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych (krajowych i unijnych).	— dalsze pogarszanie się wskaźników przyrostu naturalnego, — ryzyko długotrwałego wykluczenia społecznego osób dotkniętych ubóstwem, bezrobociem lub niepełnosprawnością, — możliwe pogorszenie atrakcyjności osiedleńczej w przypadku niewystarczającego dostosowania usług publicznych do rosnących potrzeb mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy

Mocne strony	Słabe strony
— wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw, świadczący o rozwoju aktywności lokalnej przedsiębiorczości, — wzrost dochodów z PIT i CIT, — położenie części terenu gminy w sąsiedztwie rozwiniętego zagłębia uprawy papryki, — bliskie sąsiedztwo rynku pracy w Radomiu.	— rosnąca liczba osób bezrobotnych, — ograniczony poziom dialogu samorządu z lokalnymi przedsiębiorcami i niewystarczające rozpoznanie ich potrzeb.
Szanse	**Zagrożenia**
— rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej, — podnoszenie się atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej Gminy dzięki sąsiedztwu dużego miasta,	— dalszy wzrost bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego, — utrwalanie się problemu bezrobocia wśród osób powyżej 50. roku życia,

— skuteczne zagospodarowanie wyznaczonej strefy gospodarczej i terenów inwestycyjnych, — pozyskanie nowych inwestorów, w tym większych przedsiębiorstw i pracodawców, — pozyskiwanie środków zewnętrznych (UE, KPO, programy krajowe).	— dalsze osłabienie znaczenia sektora rolnego w lokalnej gospodarce, — brak napływu średnich i dużych przedsiębiorstw mogących zwiększyć liczbę miejsc pracy i odporność lokalnej gospodarki, — nadmierne uzależnienie lokalnej gospodarki od mikro- i małych przedsiębiorstw.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny

Mocne strony	Słabe strony
— położenie w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Radomia, które może pozytywnie wpływać na dostęp do usług czy edukacji, dzięki szybkim codziennym dojazdom, — występowanie drogi wojewódzkiej i ekspresowej – dobra infrastruktura transportowa ułatwia mobilność, — funkcjonowanie komunikacji publicznej, rozwijająca się infrastruktura rowerowa, — sąsiedztwo lotniska w Radomiu, — pełne zwodociągowanie gminy – w 2024 r. stopień zwodociągowania wyniósł 100%, — wzrost długości eksploatowanej sieci wodociągowej, — funkcjonowanie trzech stacji uzdatniania wody: Zakrzew, Jaszowice i Dąbrówka Nagórna.	— niski stopień skanalizowania Gminy w 2024, — nierównomierny dostęp mieszkańców do zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej w porównaniu z pełnym dostępem do sieci wodociągowej, — spadek nowych mieszkań oddawanych do użytkowania, — brak nowych mieszkań komunalnych, społecznych i spółdzielczych, a także miejsc wsparcia dla osób w trudniejszej sytuacji życiowej, — wzrost liczby awarii sieci wodociągowej, — duża ilość wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia, — rosnąca ilość odpadów komunalnych.
Szanse	**Zagrożenia**
— dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej, szczególnie na obszarach dotychczas nieskanalizowanych, — modernizacja sieci wodociągowej, — wykorzystanie bliskości Radomia do dalszego rozwoju funkcji mieszkaniowej, — dalsza rozbudowa infrastruktury drogowej i rowerowej, która będzie odpowiadała na potrzeby nowych i obecnych mieszkańców.	— utrzymywanie dużej liczby zbiorników bezodpływowych może zwiększać ryzyko nieprawidłowego postępowania ze ściekami bytowymi, — osłabienie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, — wzrost kosztów utrzymania infrastruktury i usług publicznych, — rosnące koszty gospodarki odpadami.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 4. Analiza SWOT – wymiar klimatyczno-środowiskowy

Mocne strony	Słabe strony
— korzystny klimat w połączeniu z glebami o dobrej przydatności rolniczej, — funkcjonowanie punktu konsultacyjno-informacyjnego Programu „Czyste Powietrze” w Urzędzie Gminy Zakrzew,	— występowanie niskiej emisji związanej z ogrzewaniem budynków za pomocą indywidualnych źródeł ciepła i lokalnych kotłowni przydomowych, — przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 w strefie mazowieckiej, do której należy

— funkcjonowanie farmy fotowoltaicznej o mocy 1 MW w miejscowości Taczów, — obecność czujników jakości powietrza w miejscowościach Bielicha, Zakrzew i Wola Taczowska, umożliwiających bieżącą obserwację jakości powietrza, — występowanie zasobów surowcowych, w szczególności złóż piasków i żwirów, — występowanie dolin rzecznych Radomki i Dobrzycy, terenów leśnych oraz pomników przyrody, — walory krajobrazowe i środowiskowe związane z krajobrazem rolniczym i dolinami rzecznymi.	Gmina Zakrzew, a także poziomu celu długoterminowego ozonu w zakresie ochrony zdrowia ludzi i ochrony roślin, — emisje komunikacyjne związane z ruchem drogowym, szczególnie wzdłuż trasy europejskiej E77 oraz drogi wojewódzkiej nr 740, — zły stan ogólny części jednolitych części wód powierzchniowych i słaby części wód podziemnych, — stosunkowo niski poziom lesistości, — występowanie obszarów zagrożenia i ryzyka powodziowego w północno-zachodniej części Gminy, wzdłuż Radomki.
Szanse	**Zagrożenia**
— rozwój odnawialnych źródeł energii, — kontynuacja działań w ramach Programu „Czyste Powietrze”, obejmujących wymianę nieefektywnych źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków, — ograniczenie stosowania tradycyjnych paliw na rzecz niskoemisyjnych źródeł energii, — wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych oraz w sąsiedztwie obiektów i urządzeń emitujących zanieczyszczenia.	— postępujące zmiany klimatyczne (susze, ulewy, zjawiska ekstremalne), — wzrost natężenia ruchu drogowego związany z rozwojem zabudowy mieszkaniowej i powiązaniami komunikacyjnymi z Radomiem, — presja na środowisko związana z eksploatacją kopalin, — wzrost presji transportowej, rolniczej i energetycznej na środowisko.

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Potencjał gminy

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej zidentyfikowano zasoby oraz produkty i usługi, mogące przynieść korzyści bezpośrednie lub pośrednie dla mieszkańców Gminy Zakrzew.

Do głównych atutów gminy, świadczących o jej potencjale rozwojowym, należą następujące zasoby oraz produkty i usługi:

a) zasoby (charakterystyczne, nieprzetworzone i użyteczne elementy, materialne lub niematerialne, którymi dysponuje Gmina):
   — atrakcyjne położenie geograficzne w sąsiedztwie Radomia i korzystna dostępność komunikacyjna, dzięki obecności drogi ekspresowej i dróg wojewódzkich,
   — zasoby przyrodnicze i krajobrazowe – obszar gminy charakteryzuje się rolniczym, nizinnym krajobrazem oraz relatywnie niską presją urbanizacyjną i przemysłową. Istotnymi elementami są doliny rzek: Radomki i Dobrzycy, które sprzyjają zachowaniu bioróżnorodności oraz pełnią funkcje przyrodnicze i krajobrazowe. Zasoby te stanowią podstawę dla rozwoju funkcji rekreacyjnych, edukacji ekologicznej oraz niskoemisyjnych form wypoczynku, a także wzmacniają atrakcyjność osiedleńczą

gminy w kontekście rosnącego zapotrzebowania na tereny o wysokiej jakości środowiska życia,

- zasoby dziedzictwa kulturowego i historycznego – Gmina dysponuje dziedzictwem kulturowym, obejmującym obiekty o wartości historycznej oraz utrwalone lokalne tradycje i tożsamość wspólnotową, która objawia się funkcjonowaniem wielu stowarzyszeń i kół gospodyń wiejskich. Zasoby te wzmacniają identyfikację mieszkańców z miejscem zamieszkania, stanowią element budowania wizerunku gminy oraz mogą być wykorzystywane w rozwoju funkcji edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych.

b) produkty i usługi (materialne produkty, zdarzenia oraz usługi, które są oferowane przez Gminę):
   - dostępność podstawowej infrastruktury edukacyjnej (szkoły podstawowe, przedszkola) – na terenie gminy funkcjonują przedszkola, żłobek i szkoły podstawowe, zaspokajające podstawowe potrzeby oświatowo-wychowawcze. Obecność tej infrastruktury wspiera stabilność demograficzną, poprawia jakość życia rodzin oraz ogranicza konieczność dojazdów dzieci do szkół w innych gminach,
   - dostępność usług publicznych i społecznych – jednostka zapewnia mieszkańcom dostęp do podstawowych usług społecznych, zdrowotnych i kulturalnych. Działają tu ośrodek zdrowia, biblioteka publiczna oraz lokalne podmioty pomocy społecznej, które pełnią ważną rolę w integracji i aktywizacji mieszkańców oraz podnoszeniu jakości życia na obszarach wiejskich,
   - oferta kulturalna i integracyjna – działalność biblioteki, świetlic wiejskich oraz lokalnych organizacji społecznych sprzyjająca integracji mieszkańców i aktywizacji różnych grup wiekowych,
   - funkcjonująca sieć wodociągowa i kanalizacyjna zwiększająca atrakcyjność osiedleńczą i gospodarczą Gminy,
   - wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, które ograniczają emisję zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego,
   - lokalny system bezpieczeństwa publicznego – sprawnie funkcjonujące jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych oraz współpraca z Policją zapewniające wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców.

Potencjał rozwojowy Gminy Zakrzew opiera się głównie na wymienionych powyżej zasobach o charakterze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, jak również na oferowanych produktach i usługach.

1.4. Bariery i potrzeby rozwojowe

Bariery rozwojowe stanowią niekorzystne zjawiska, niewykorzystane potencjały lub wewnętrzne i zewnętrzne czynniki uniemożliwiające lub utrudniające rozwój. Bariery rozwojowe przedstawiono w układzie: przyczyna → problem → potrzeba rozwojowa.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Zakrzew określono przyczyny, problemy i potrzeby rozwojowe, które przedstawiono w poniższej tabeli w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym.

Tabela 5. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe Gminy

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
Wymiar społeczny		
Ujemny przyrost naturalny i rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Postępujące starzenie się społeczeństwa i zmiana struktury potrzeb mieszkańców	Rozwój opieki zdrowotnej, usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i społecznych skierowanych do seniorów Stworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych
Napływ nowych mieszkańców i wzrost liczby ludności	Rosnące zapotrzebowanie na usługi publiczne, w szczególności edukacyjne, opiekuńcze, komunikacyjne i rekreacyjne	Dostosowanie zakresu i jakości usług publicznych do rosnącej liczby mieszkańców
Zgłaszane przez część mieszkańców potrzeby dotyczące rozszerzenia oferty kulturalnej i miejsc umożliwiających organizację wydarzeń	Ograniczone możliwości organizacji części wydarzeń kulturalnych i integracyjnych w istniejącej infrastrukturze	Dalszy rozwój oferty kulturalnej oraz efektywne wykorzystanie i dostosowywanie istniejących obiektów, w tym biblioteki, świetlic i domów ludowych, do organizacji wydarzeń i działań integracyjnych
Wymiar gospodarczy		
Dominacja mikro- i małych przedsiębiorstw	Rozdrobniona struktura lokalnej gospodarki i ograniczona odporność na zmiany gospodarcze	Pozyskiwanie nowych inwestorów oraz rozwój terenów inwestycyjnych, wspieranie lokalnych przedsiębiorców
Wzrost liczby osób bezrobotnych	Pogarszająca się sytuacja na lokalnym rynku pracy	Tworzenie nowych miejsc pracy oraz rozwój działań aktywizujących osoby bezrobotne
Wymiar przestrzenny		
Rozproszona struktura zabudowy	Wysokie koszty budowy i utrzymania infrastruktury technicznej oraz świadczenia usług publicznych	Koncentracja i koordynacja rozwoju zabudowy z rozwojem infrastruktury
Niewystarczający zasięg sieci kanalizacyjnej	Ograniczenie możliwości dalszej intensyfikacji zabudowy oraz duża liczba zbiorników bezodpływowych	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i infrastruktury gospodarki ściekowej
Wzrost liczby awarii sieci wodociągowej	Ryzyko pogorszenia niezawodności infrastruktury wodociągowej	Modernizacja i bieżące utrzymywanie sieci wodociągowej
Wymiar klimatyczno-środowiskowy		

Przyczyna	Problem	Potrzeba rozwojowa
Emisje z indywidualnych źródeł ogrzewania, transportu i działalności rolniczej	Problemy z jakością powietrza	Ograniczanie niskiej emisji, wymiana źródeł ciepła i rozwój odnawialnych źródeł energii
Zagrożenie powodziowe wzdłuż Radomki	Ograniczenia dla zagospodarowania części terenów i ryzyko strat	Uwzględnienie ryzyka powodziowego w planowaniu przestrzennym i rozwój działań ochronnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Zakrzew

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym, kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i oczekiwane rezultaty planowanych działań

Strategia Rozwoju powinna stanowić dokument bazowy, wspierać i synergicznie wpływać na realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na ożywienie społeczno-gospodarcze.

Wizja rozwoju określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja określa zatem, jak Gmina zamierza być postrzegana w przyszłości.

Uwzględniając powyższe, określono następującą wizję rozwoju:

W 2037 roku Gmina Zakrzew jest atrakcyjnym i przyjaznym miejscem do życia. Zapewnia mieszkańcom wysoki standard życia dzięki dostępnym usługom społecznym i zdrowotnym, rozwiniętej ofercie edukacyjnej oraz możliwościom uczestnictwa w kulturze, sporcie i rekreacji. Osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i rodziny w trudnej sytuacji życiowej korzystają ze wsparcia dostosowanego do ich potrzeb.

To miejsce sprzyjające aktywności społecznej, integracji międzypokoleniowej i zaangażowaniu mieszkańców w sprawy lokalne. Wspierane inicjatywy mieszkańców wzmacniają więzi społeczne oraz poczucie współodpowiedzialności za rozwój.

Gospodarka lokalna opiera się na przedsiębiorczości i korzystnych warunkach prowadzenia działalności. Tereny inwestycyjne przyciągają inwestorów.

Przestrzeń jest zagospodarowana w sposób spójny i funkcjonalny, a rozwój osadnictwa powiązany z dostępnością usług i infrastruktury. Nowoczesna infrastruktura techniczna i cyfrowa oraz rozwinięta sieć dróg zapewniają mieszkańcom bezpieczne przemieszczanie się i komfort codziennego życia.

Racjonalne korzystanie z zasobów pozwala zachować walory Gminy i zapewnia dobre warunki życia obecnym oraz przyszłym pokoleniom.

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy rozpoznane w diagnozie Gminy i wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju Gminy. Wytyczają kierunki, którymi należy podążać, by osiągnąć założony w niej stan. W ramach niniejszej Strategii określono łącznie 4 cele strategiczne, tj. w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym:

Wymiar społeczny:

- Wysoki standard życia mieszkańców oparty na dostępnych usługach społecznych i warunkach sprzyjających aktywności społecznej.

Wymiar gospodarczy:

- Silna gospodarka lokalna oparta na przedsiębiorczości oraz wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej Gminy.

Wymiar przestrzenny:

- Spójna i uporządkowana przestrzeń z nowoczesną i dostępną infrastrukturą transportową, techniczną i cyfrową.

Wymiar klimatyczno-środowiskowy:

- Dobra jakość środowiska przyrodniczego oraz odporność na zmiany klimatu, oparte na racjonalnym gospodarowaniu zasobami i wykorzystaniu energii odnawialnej.

Wymiary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania i cele zrealizowane w jednym wymiarze rozwojowym wpływają na realizację zadań i celów w innym, a wzajemne powiązanie działań zwiększa ich skuteczność i sprzyja osiąganiu wizji rozwoju Gminy.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację szczegółowych celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne

Wymiar	Cel strategiczny	Cele operacyjne
Społeczny	1. Wysoki standard życia mieszkańców oparty na dostępnych usługach społecznych i warunkach sprzyjających aktywności społecznej	1.1. Kompleksowy system wsparcia i usług opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej
		1.2. Atrakcyjna oferta edukacyjna oraz szeroki zakres zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
		1.3. Zwiększona aktywność społeczna i wsparcie lokalnych organizacji
		1.4. Rozwinięta oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna sprzyjająca integracji mieszkańców

Wymiar	Cel strategiczny	Cele operacyjne
		1.5. Bezpieczeństwo mieszkańców i odporność na sytuacje kryzysowe
Gospodarczy	2. Silna gospodarka lokalna oparta na przedsiębiorczości oraz wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej Gminy	2.1. Wzmocniona i wspierana przedsiębiorczość lokalna
		2.2. Wysoka atrakcyjność inwestycyjna i osiedleńcza Gminy
Przestrzenny	3. Spójna i uporządkowana przestrzeń z nowoczesną i dostępną infrastrukturą transportową, techniczną i cyfrową	3.1. Zmodernizowana infrastruktura drogowa oraz pieszo-rowerowa
		3.2. Nowoczesna i dostępna dla wszystkich mieszkańców infrastruktura techniczna i cyfrowa
		3.3. Zrównoważone planowanie przestrzenne sprzyjające spójności osadniczej
Klimatyczno-środowiskowy	4. Dobra jakość środowiska przyrodniczego oraz odporność na zmiany klimatu, oparte na racjonalnym gospodarowaniu zasobami i wykorzystaniu energii odnawialnej	4.1. Wydajny i nowoczesny system oczyszczania ścieków i gospodarki odpadami
		4.2. Ograniczona emisja zanieczyszczeń oraz zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE)
		4.3. Wzmacnianie odporności na skutki zmian klimatu i poprawa stanu gospodarki wodnej

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 1. **Wysoki standard życia mieszkańców oparty na dostępnych usługach społecznych i warunkach sprzyjających aktywności społecznej** zakłada kompleksową poprawę warunków bytowych w Gminie Zakrzew poprzez budowanie odporności na sytuacje kryzysowe, rozwój usług opiekuńczych, a także zapewnienie nowoczesnej edukacji i infrastruktury rekreacyjno-kulturalnej. Realizacja celu koncentruje się na wsparciu starzejącego się społeczeństwa, ułatwieniu rodzicom opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz wspieraniu aktywności społecznej mieszkańców. Działania te sprzyjają budowaniu silnych więzi sąsiedzkich, wzmacnianiu lokalnych organizacji oraz wspieraniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez realizację pięciu celów operacyjnych:

Cel operacyjny 1.1. **Kompleksowy system wsparcia i usług opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej** koncentruje się na zapewnieniu wsparcia osobom starszym, odpowiadając na rosnące potrzeby wynikające z lokalnych zmian demograficznych, poprzez np. rozszerzanie dostępności usług zdrowotnych. Cel dotyczy także prowadzenia zrównoważonej polityki socjalnej, ułatwiającej codzienne funkcjonowanie w Gminie osobom z niepełnosprawnościami oraz pomagającej przezwyciężać kryzysy osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej.

Cel operacyjny 1.2. **Atrakcyjna oferta edukacyjna oraz szeroki zakres zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży** zakłada podniesienie jakości kształcenia, unowocześnienie infrastruktury szkolnej i zapewnienie dzieciom i młodzieży szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, umożliwiających im rozwijanie zainteresowań. To także działania związane z rozwijaniem dostępu do edukacji i opieki nad najmłodszymi dziećmi, które ułatwią rodzicom godzenie aktywności zawodowej z życiem rodzinnym.

Cel operacyjny 1.3. **Zwiększona aktywność społeczna i wsparcie lokalnych organizacji** skupia się na budowie zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego oraz wspieraniu oddolnych inicjatyw. Współpraca ze stowarzyszeniami pozarządowymi może zachęcać do organizowania wydarzeń i realizacji lokalnych inicjatyw, które będą przekładać się na zwiększoną integrację mieszkańców.

Cel operacyjny 1.4. **Rozwinięta oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna sprzyjająca integracji mieszkańców** dotyczy tworzenia przestrzeni do sportu i rekreacji zarówno na terenach szkolnych, jak i poza nimi. Cel obejmuje również rozwój oferty kulturalnej dostępnej w świetlicach i domach ludowych, budowanie ciekawych możliwości spędzania wolnego czasu w miejscach promujących zdrowy styl życia, rekreację czy kulturę, a także ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Cel operacyjny 1.5. **Bezpieczeństwo mieszkańców i odporność na sytuacje kryzysowe** zakłada prowadzenie działań edukujących mieszkańców i jednostki organizacyjne w zakresie reagowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej. Cel obejmuje rozwój systemów ostrzegania o zagrożeniach czy przygotowanie miejsc czasowego schronienia. Działania będą koncentrować się także na prowadzeniu kontroli prewencyjnych przez Komisariat Policji oraz utrzymaniu wysokiej gotowości operacyjno-technicznej jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które stanowią fundament gminnego systemu bezpieczeństwa.

Realizacja wskazanych celów przyczyni się do wzmocnienia potencjału rozwojowego Gminy Zakrzew w wymiarze społecznym. Szczegółowe kierunki działań przypisane do poszczególnych celów operacyjnych wraz z oczekiwanymi rezultatami przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Cel strategiczny 1. Wysoki standard życia mieszkańców oparty na dostępnych usługach społecznych i warunkach sprzyjających aktywności społecznej

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 1.1. Kompleksowy system wsparcia i usług opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej					
Poprawa dostępności budynków użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami	Likwidacja barier i zwiększenie dostępności usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami. Lepszy dostęp do budynków użyteczności publicznej, w tym świetlic, domów ludowych i Urzędu Gminy dla osób z niepełnosprawnościami. Uwzględnianie dostępności przy budowie nowych i przebudowie istniejących obiektów, w tym np. w Mleczkowie.	1. Udział budynków użyteczności publicznej dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej w Gminie [%]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Rozwój zasobu lokali socjalnych oraz uwzględnienie specjalistycznych form pomocy dla osób w trudnej sytuacji życiowej	Zwiększenie możliwości udzielania pomocy mieszkaniowej i wsparcia kryzysowego mieszkańcom znajdującym się w trudnej sytuacji. Podejmowanie działań na rzecz tworzenia gminnego zasobu mieszkań komunalnych, a także mieszkań spółdzielczych czy lokali socjalnych.	1. Liczba mieszkań i lokali socjalnych oddanych do użytkowania [szt./rok] 2. Liczba osób korzystających z mieszkań i lokali socjalnych [os.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Edukacja i aktywizacja mieszkańców	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami i osób będących w trudnej sytuacji życiowej, która pozwoli ograniczyć ryzyko długotrwałego wykluczenia społecznego. Przełamanie izolacji społecznej i samotności seniorów poprzez organizację cyklicznych wydarzeń integracyjnych.	1. Liczba programów/projektów celowych skierowanych do osób ze szczególnymi potrzebami [szt.] 2. Liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów edukacyjnych z cyfryzacji [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Tworzenie form wsparcia	Ograniczenie skutków ubóstwa oraz zjawiska dziedziczenia dysfunkcji społecznych. Poprawienie funkcjonowania rodzin z trudnościami wychowawczymi.	1. Liczba funkcjonujących form wsparcia dla seniorów [szt.] 2. Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną i wsparciem GOPS [os./gosp. Dom.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzewie	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych lub innej dostępnej dla mieszkańców formy wsparcia oraz rozwijanie usług opiekuńczych, które będą odpowiadać na rosnące potrzeby osób starszych i osób wymagających wsparcia. Poprawa dostępności usług opiekuńczych.				
Rozszerzenie dostępności usług zdrowotnych	Poprawa dostępności specjalistycznych usług zdrowotnych, w szczególności rehabilitacji i lepsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców.	1. Liczba placówek świadczących usługi zdrowotne [szt.] 2. Liczba placówek świadczących specjalistyczne usługi zdrowotne, w tym rehabilitację [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Placówki opieki zdrowotnej	2028-2037
Cel operacyjny 1.2. Atrakcyjna oferta edukacyjna oraz szeroki zakres zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży					
Dobry i systematycznie rozwijany dostęp do edukacji i opieki nad dziećmi	Ułatwienie młodym rodzicom godzenia obowiązków zawodowych z życiem rodzinnym oraz wsparcie ich powrotu na rynek pracy. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadry nauczycielskiej. Poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturalnej i integracyjnej dla mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży.	1. Liczba placówek publicznych oferujących opiekę nad najmłodszymi dziećmi [szt.] 2. Liczba doposażonych pracowni szkolnych [szt.] 3. Liczba nauczycieli objętych szkoleniami [os.] 4. Średni wynik egzaminu ósmoklasisty [%]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Placówki oświatowo-wychowawcze	2028-2037
Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań	Zoptymalizowanie wykorzystania istniejącej bazy szkolnej po godzinach lekcyjnych. Zwiększenie dostępności bezpłatnych zajęć rozwijających uzdolnienia, pasje i zainteresowania uczniów.	1. Liczba działających kół zainteresowań [szt./szkoła] 2. Liczba uczniów uczęszczających do kół zainteresowań [os.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Placówki oświatowo-wychowawcze	2028-2037
Wspieranie funkcji animacyjnych Biblioteki i lokalnych obiektów społeczno-kulturalnych	Poszerzenie oferty edukacyjnej i integracyjnej dla mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży.	1. Liczba organizowanych wydarzeń przez Bibliotekę [szt./rok] 2. Liczba wydarzeń organizowanych w obiektach społeczno-kulturalnych [szt./rok]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Gminna Biblioteka Publiczna	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 1.3. Zwiększona aktywność społeczna i wsparcie lokalnych organizacji					
Wspieranie funkcjonowania Kół Gospodyń Wiejskich i innych stowarzyszeń pozarządowych	Wzmocnienie potencjału organizacyjnego i skuteczności lokalnych stowarzyszeń, Kół Gospodyń Wiejskich czy klubów sportowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz realizacji zadań publicznych. Zwiększenie liczby wydarzeń integracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych organizowanych przez NGO dla różnych grup wiekowych. Zbudowanie trwałego partnerstwa między samorządem a sektorem społecznym, które wesprze Gminę w realizacji zadań publicznych.	1. Odsetek organizacji pozarządowych objętych wsparciem [%] 2. Liczba wydarzeń organizowanych przez organizacje pozarządowe [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2028-2037
Pobudzanie aktywności obywatelskiej i inicjowanie lokalnej współpracy	Zwiększenie udziału mieszkańców w życiu Gminy poprzez promowanie i wspieranie inicjatyw oddolnych. Zbudowanie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego, gotowego do współdecydowania o sprawach samorządowych. Wykształcenie silnych więzi i trwałych, bezpośrednich relacji między mieszkańcami.	1. Liczba imprez i wydarzeń organizowanych na terenie gminy (inicjowanych zarówno przez Gminę, jak i przez mieszkańców) [szt.] 2. Liczba uczestników organizowanych imprez i wydarzeń [os.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Cel operacyjny 1.4. Rozwinięta oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna sprzyjająca integracji mieszkańców					
Budowa i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Poszerzenie oferty sportowej i rekreacyjnej oraz stworzenie warunków do aktywnego spędzania czasu przez mieszkańców poprzez np. budowę kompleksu sportowego w Zakrzewie obejmującego	1. Liczba nowych/zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	boisko, bieżnię lekkoatletyczną, skatepark i kryty basen. Zwiększenie dostępności lokalnej infrastruktury sportowej, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, oraz poprawa warunków aktywności fizycznej poprzez np. budowę sali gimnastycznej przy PSP w Dąbrówce Podłężnej, budowę boisk w Milejowicach i Jaszowicach-Kolonii, rozbudowę budynku i boiska w Golędzinie czy rozbudowę boiska w Taczowie.				
Wykorzystywanie świetlic i domów ludowych do organizacji zajęć i integracji mieszkańców	Wzmocnienie lokalnej aktywności społecznej, integracji mieszkańców i oferty spędzania czasu wolnego. Nowe świetlice wiejskie wykorzystywane do organizacji zajęć i integracji mieszkańców (np. przebudowa budynku w Mleczkowie). Rozwój małej infrastruktury rekreacyjnej, w tym możliwość realizacji tężni.	1. Liczba miejsc organizujących zajęcia i wydarzenia integrujące mieszkańców [szt.] 2. Liczba nowych obiektów małej infrastruktury rekreacyjnej [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Rozwijanie oferty kulturalnej	Lepsze możliwości spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i rozbudowana oferta kulturalna.	1. Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Gminna Biblioteka Publiczna w Zakrzewie	2028-2037
Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego i zabytków	Zabezpieczenie przed degradacją i rewaloryzacja cennych obiektów zabytkowych na terenie gminy. Nadawanie nieużytkowanym obiektom i przestrzeniom historycznym nowych ról społecznych, edukacyjnych oraz integracyjnych, służących bezpośrednio mieszkańcom Gminy.	1. Liczba zabytków i obiektów zabytkowych, których stan uległ poprawie [szt.] 2. Liczba obiektów i przestrzeni zabytkowych przeznaczonych do użytku publicznego [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Cel operacyjny 1.5. Bezpieczeństwo mieszkańców i odporność na sytuacje kryzysowe					
Prowadzenie działań prewencyjnych na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego	Zwiększenie wiedzy i umiejętności mieszkańców w zakresie udzielania pierwszej pomocy oraz właściwego postępowania w sytuacjach kryzysowych	1. Liczba przeprowadzonych szkoleń i ćwiczeń [szt.] 2. Liczba przeprowadzonych działań prewencyjnych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Komisariat Policji w Zakrzewie	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	poprzez prowadzenie szkoleń, udostępnianie informacji i poradników. Zapobieganie powstawaniu przestępstw i wykroczeń dzięki działaniom prewencyjnym, np. patrolom czy kontrolom przestrzegania zasad ruchu drogowego.	3. Liczba przestępstw i przypadków nieprzestrzegania zasad ruchu drogowego [szt.]			
Przygotowanie miejsc czasowego schronienia i zasobów do wsparcia mieszkańców	Zwiększenie możliwości zapewnienia doraźnego schronienia i podstawowej pomocy osobom dotkniętym skutkami sytuacji kryzysowych.	1. Liczba miejsc czasowego schronienia dla mieszkańców [szt.] 2. Liczba osób, którym można zapewnić schronienie [os.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Rozwój systemów ostrzegania i informowania mieszkańców o zagrożeniach	Zwiększenie zasięgu i skuteczności przekazywania ostrzeżeń oraz informacji o sposobach postępowania w sytuacjach zagrożenia. Podniesienie poziomu przygotowania mieszkańców do właściwego reagowania i podejmowania działań w sytuacjach zagrożenia.	1. Liczba zainstalowanych lub zmodernizowanych urządzeń ostrzegania [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Rozbudowa i modernizacja budynków OSP	Poprawa warunków funkcjonowania jednostek OSP i zwiększenie możliwości realizacji zadań związanych z bezpieczeństwem mieszkańców. Utrzymanie wysokiej gotowości operacyjno-technicznej jednostek OSP, które stanowią fundament gminnego systemu bezpieczeństwa. Doposażenie jednostek OSP w pojazdy, sprzęt ratowniczy i środki ochrony.	1. Liczba wyremontowanych budynków OSP [szt.] 2. Liczba doposażonych jednostek OSP [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Jednostki OSP	2028-2037

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 2. **Silna gospodarka lokalna oparta na przedsiębiorczości oraz wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej Gminy** zakłada wielokierunkowy rozwój lokalnej bazy ekonomicznej poprzez wzmocnienie sektora małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw oraz budowanie atrakcyjności Gminy jako miejsca oferującego dobre warunki do inwestowania i osiedlania się.

Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez realizację dwóch celów operacyjnych:

Cel operacyjny 2.1. **Wzmocniona i wspierana przedsiębiorczość lokalna** koncentruje się na budowaniu lokalnego rynku poprzez wszechstronne wsparcie mniejszych, lokalnych przedsiębiorstw. Priorytetem samorządu jest ułatwianie podejmowania jednoosobowej działalności gospodarczej oraz wspieranie mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw, a także tworzenie zachęt dla mieszkańców do podejmowania własnej działalności gospodarczej.

Cel operacyjny 2.2. **Wysoka atrakcyjność inwestycyjna i osiedleńcza Gminy** koncentruje się na wykorzystaniu lokalnych potencjałów do wzmacniania atrakcyjności Gminy Zakrzew jako miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Jego realizacja ma sprzyjać przyciąganiu nowych mieszkańców, utrzymaniu dodatniego salda migracji oraz tworzeniu miejsc pracy. Istotnym kierunkiem działań jest rozwój infrastruktury, w szczególności uzbrojenie terenów inwestycyjnych, zwiększające ich dostępność i przygotowanie do podejmowania działalności gospodarczej.

Osiągnięcie wyznaczonych celów przyczyni się do wzmocnienia potencjału rozwojowego Gminy Zakrzew w wymiarze gospodarczym. Szczegółowe kierunki działań przypisane do poszczególnych celów operacyjnych wraz z oczekiwanymi rezultatami przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Cel strategiczny 2. Silna gospodarka lokalna oparta na przedsiębiorczości oraz wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej Gminy

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 2.1. Wzmocniona i wspierana przedsiębiorczość lokalna					
Wsparcie i wzmacnianie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw	Utrzymanie stabilności lokalnego rynku. Ułatwienie mieszkańcom samozatrudnienia – poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Zachęty dla mieszkańców do rozpoczynania własnej działalności, a w efekcie nowe przedsiębiorstwa i nowe miejsca pracy.	1. Liczba zarejestrowanych mikroprzedsiębiorstw [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Aktywna promocja lokalnego biznesu	Zwiększenie rozpoznawalności lokalnych przedsiębiorstw poprzez aktywne działania promocyjne, w tym np. wsparcie informacyjne na stronie internetowej urzędu czy w mediach społecznościowych. Ożywienie lokalnego rynku i stworzenie przyjaznego klimatu dla małych form prowadzenia działalności, co przyczyni się do stabilizacji dochodów mieszkańców opierających się na działalności pozarolniczej.	1. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorców [szt.] 2. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem gminy [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Lokalni przedsiębiorcy	2028-2037
Cel operacyjny 2.2. Wysoka atrakcyjność inwestycyjna i osiedleńcza Gminy					
Uzbrajanie terenów inwestycyjnych oraz rozwój infrastruktury zapewniającej ich obsługę	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, pozyskiwanie inwestorów, rozwój przedsiębiorczości i wzrost wpływów podatkowych. Rozbudowa infrastruktury przy terenach inwestycyjnych, w tym np. w Mleczkowie.	1. Liczba zrealizowanych projektów związanych z rozbudową infrastruktury na terenach inwestycyjnych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Podnoszenie atrakcyjności Gminy jako miejsca do osiedlania się	Wykorzystanie walorów przyrodniczych i bliskości Radomia do wykreowania spójnej oferty promującej Gminę jako atrakcyjne miejsce do zamieszkania.	1. Liczba przeprowadzonych kampanii/działań promujących lokalną gospodarkę, walory przyrodnicze np. [szt.] 2. Liczba opracowanych materiałów promocyjnych/ofert inwestycyjnych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Poprawienie atrakcyjności lokalnej i sprzyjanie tworzeniu warunków do powstawania nowych, stabilnych miejsc pracy.				

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 3. **Spójna i uporządkowana przestrzeń z nowoczesną i dostępną infrastrukturą transportową, techniczną i cyfrową** zakłada kompleksowe podniesienie standardu infrastrukturalnego i przestrzennego, co jest kluczowe dla poprawy komfortu życia mieszkańców oraz budowania atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Realizacja tego celu koncentruje się na tworzeniu nowoczesnej infrastruktury drogowej i zmodernizowanej infrastruktury technicznej. To niwelowanie barier komunikacyjnych i cyfrowych, a także racjonalne kształtowanie ładu przestrzennego.

Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez realizację trzech celów operacyjnych:

Cel operacyjny 3.1. **Zmodernizowana infrastruktura drogowa oraz pieszo-rowerowa** koncentruje się na poprawie stanu technicznego nawierzchni dróg oraz warunków przemieszczania się mieszkańców. Poprawie mobilności mieszkańców służyć będzie rozwój bezpiecznej infrastruktury pieszej i rowerowej, co w połączeniu z modernizacją transportu zbiorowego zminimalizuje zjawisko wykluczenia komunikacyjnego.

Cel operacyjny 3.2. **Nowoczesna i dostępna dla wszystkich mieszkańców infrastruktura techniczna i cyfrowa** skupia się na unowocześnieniu i rozbudowie sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody, które zapewniają ciągłość dostaw oraz wysoką jakość wody. To także zwiększenie dostępu gospodarstw domowych do sieci gazowej, infrastruktury światłowodowej i niwelowanie wykluczenia cyfrowego. Cel obejmuje także zwiększony dostęp do e-usług i rozwijanie cyberbezpieczeństwa.

Cel operacyjny 3.3. **Zrównoważone planowanie przestrzenne sprzyjające spójności osadniczej** jest skupiony na kształtowaniu ładu przestrzennego i prowadzeniu uporządkowanej polityki przestrzennej, która ochroni tradycyjny krajobraz Gminy.

Realizacja przedstawionych działań umożliwi stworzenie warunków dla rozwoju Gminy Zakrzew w wymiarze przestrzennym. Szczegółowe kierunki działań przypisane do poszczególnych celów operacyjnych wraz z oczekiwanymi rezultatami przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Cel strategiczny 3. Spójna i uporządkowana przestrzeń z nowoczesną i dostępną infrastrukturą transportową, techniczną i cyfrową

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 3.1. Zmodernizowana infrastruktura drogowa oraz pieszo-rowerowa					
Rozbudowa i modernizacja dróg oraz udział Gminy w inwestycjach przy drogach powiatowych i wojewódzkich	Poprawa bezpieczeństwa, dostępności komunikacyjnej i warunków przemieszczania się mieszkańców. Poprawa stanu technicznego nawierzchni dróg gminnych, co przełoży się na wzrost bezpieczeństwa i komfortu jazdy mieszkańców.	1. Długość zmodernizowanych lub przebudowanych dróg [km] 2. Odsetek dróg o bardzo dobrym stanie nawierzchni w ogólnej długości dróg [%]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Modernizacja i rozwój transportu zbiorowego dla mieszkańców i uczniów	Poprawa jakości i niezawodności transportu publicznego oraz dostosowanie taboru do potrzeb użytkowników. Dostosowanie projektów drogowych do potrzeb transportu zbiorowego (np. poprzez budowę zatok, bezpiecznych przystanków), co sprzyja funkcjonowaniu transportu zbiorowego. Stworzenie nowych połączeń transportu publicznego. Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu.	1. Liczba nowych połączeń transportu publicznego [szt.] 2. Liczba nowych inwestycji w infrastrukturę potrzebną do funkcjonowania transportu zbiorowego [szt.] 3. Odsetek miejscowości, do których dojeżdża transport publiczny [%] 4. Liczba zakupionych autobusów [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Publiczna Komunikacja Zakrzew	2028-2037
Dalszy rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, w tym chodników	Poprawienie bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego (pieszych i rowerzystów). Stworzenie brakującej infrastruktury rowerowej, co umożliwi rozwój mobilności niskoemisyjnej i będzie stanowić niezbędny impuls dla rozwoju lokalnej turystyki i rekreacji.	1. Długość wybudowanych chodników [km] 2. Długość wybudowanych dróg dla rowerów [km]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 3.2. Nowoczesna i dostępna dla wszystkich mieszkańców infrastruktura techniczna i cyfrowa					
Budowa Stacji Uzdatniania Wody	Nowe Stacje Uzdatniania Wody, m.in. w Wacynie (do 2029 roku) i Dąbrówce Nagórnej (2029-2031) (obie o wydajności 100 m³/h) Zapewnienie ciągłości i jakości dostaw wody oraz zwiększenie bezpieczeństwa systemu zaopatrzenia w wodę. Odciążenie istniejącej Stacji Uzdatniania Wody przez nowocześniejszą instalację. Wzmocnienie systemu zaopatrzenia w wodę i poprawa bezpieczeństwa dostaw dla mieszkańców.	1. Nowe Stacje Uzdatniania Wody [szt.] 2. Liczba awarii i przerw w dostawie wody [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne w Zakrzewie	2028-2037
Sukcesywna rozbudowa sieci wodociągowej do obsługi nowej zabudowy	Zwiększenie dostępności infrastruktury wodociągowej na obszarach rozwijającej się zabudowy i poprawa warunków zamieszkania. Modernizacja i mniejsza liczba awarii sieci wodociągowej.	1. Długość nowej sieci wodociągowej [km] 2. Liczba awarii sieci wodociągowej [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne w Zakrzewie	Sukcesywnie, ok. 2 km rocznie
Poprawa dostępu do szybkiego Internetu na obszarach o ograniczonej dostępności	Poprawa wyposażenia infrastrukturalnego Gminy oraz warunków życia mieszkańców i prowadzenia działalności gospodarczej. Zastąpienie technologii radiowej nowoczesną infrastrukturą światłowodową. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu oraz stworzenie optymalnych warunków do edukacji, e-biznesu i pracy zdalnej, co znacząco podniesie atrakcyjność osiedleńczą i inwestycyjną Gminy.	1. Odsetek gospodarstw domowych znajdujących się w zasięgu dostępu do internetu światłowodowego [%]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Rozwój sieci gazowej z uwzględnieniem uwarunkowań polityki energetycznej	Możliwość korzystania z paliw gazowych przez większą liczbę mieszkańców. Realizacja usług dystrybucji paliwa gazowego w większości miejscowości.	1. Długość sieci gazowej [km] 2. Odsetek miejscowości z dostępem do sieci gazowej [%]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cyfryzacja administracji, wzrost cyberbezpieczeństwa i rozwój e-usług	Rozwój i zwiększenie dostępności e-usług publicznych, umożliwiających mieszkańcom załatwianie spraw urzędowych przez Internet. Cyfryzacja procesów administracyjnych oraz usprawnienie elektronicznego obiegu dokumentów w Urzędzie Gminy. Prowadzenie szkoleń i warsztatów nt. bezpieczeństwa w sieci, szczególnie wśród dzieci i osób starszych. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia cyfrowego (e-wykluczenia) seniorów poprzez realizację szkoleń z obsługi nowoczesnych technologii i e-usług.	1. Liczba usług dostępnych elektronicznie [szt.] 2. Liczba spraw urzędowych, które można zrealizować elektronicznie [szt.] 3. Udział wniosków składanych elektronicznie w ogólnej liczbie wniosków [%] 4. Liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów nt. cyberbezpieczeństwa [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Cel operacyjny 3.3. Zrównoważone planowanie przestrzenne sprzyjające spójności osadniczej					
Sporządzanie MPZP i Zintegrowanych Planów Inwestycyjnych(ZPI) oraz prowadzenie uporządkowanej polityki przestrzennej	Uporządkowanie rozwoju przestrzennego Gminy oraz stworzenie przejrzystych warunków dla zabudowy mieszkaniowej i działalności gospodarczej. Zachowanie tradycyjnego, rolniczego krajobrazu oraz ochrona cennych obszarów. Kształtowanie ładu przestrzenno-funkcjonalnego Gminy.	1. Powierzchnia terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [ha] 2. Liczba opracowanych dokumentów planistycznych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 4. **Dobra jakość środowiska przyrodniczego oraz odporność na zmiany klimatu, oparte na racjonalnym gospodarowaniu zasobami i wykorzystaniu energii odnawialnej** zakłada ochronę zasobów przyrodniczych oraz przystosowanie terytorium gminy do postępujących zmian klimatu. Realizacja tego celu koncentruje się na dobrze funkcjonującym systemie oczyszczania ścieków i gospodarowania odpadami, gdyż awarie w tym zakresie mogą negatywnie oddziaływać np. na stan gleb i wód; a także na poprawie jakości powietrza poprzez redukcję niskiej emisji i transformację energetyczną opartą na wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii (OZE).

Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez realizację trzech celów operacyjnych:

Cel operacyjny 4.1. **Wydajny i nowoczesny system oczyszczania ścieków i gospodarki odpadami** skupia się na ograniczaniu korzystania ze zbiorników bezodpływowych poprzez rozwój kanalizacji i przydomowych oczyszczalni tam, gdzie jest to technicznie i ekonomicznie uzasadnione. Działania te, w połączeniu ze zmniejszaniem wytwarzania odpadów przez mieszkańców i z systematycznym usuwaniem azbestu, pozwolą uszczelnić system gospodarowania odpadami i ograniczyć ryzyko skażenia lokalnych gleb oraz wód podziemnych.

Cel operacyjny 4.2. **Ograniczona emisja zanieczyszczeń oraz zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE)** zorientowany jest na poprawę jakości powietrza poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków i ograniczanie niskiej emisji pochodzącej z indywidualnych źródeł ogrzewania i transportu. Cel ten zakłada optymalne wykorzystanie lokalnego potencjału energetycznego do znaczącego obniżenia kosztów eksploatacyjnych ponoszonych przez gospodarstwa domowe oraz podmioty zarządzające obiektami publicznymi, a także ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

Cel operacyjny 4.3. **Wzmacnianie odporności na skutki zmian klimatu i poprawa stanu gospodarki wodnej** zakłada racjonalne gospodarowanie lokalnymi zasobami zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Jego realizacja obejmuje edukację rolników i mieszkańców w zakresie oszczędnego korzystania z wody, racjonalnego nawożenia oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniami. Istotnym elementem jest również budowa i rozwój infrastruktury retencyjnej. Uzupełnieniem tych działań jest aktualizacja programów ochrony środowiska w celu zwiększenia skuteczności ograniczania dopływu zanieczyszczeń do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP).

Realizacja opisanych działań pozwoli poprawić kluczowe warunki dla rozwoju Gminy Zakrzew w wymiarze klimatyczno-środowiskowym. Szczegółowe kierunki działań przypisane do poszczególnych celów operacyjnych wraz z oczekiwanymi rezultatami przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Cel strategiczny 4. Dobra jakość środowiska przyrodniczego oraz odporność na zmiany klimatu, oparte na racjonalnym gospodarowaniu zasobami i wykorzystaniu energii odnawialnej

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Cel operacyjny 4.1. Wydajny i nowoczesny system oczyszczania ścieków i gospodarki odpadami					
Sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Zwiększenie dostępności kanalizacji dla mieszkańców i ograniczenie korzystania z indywidualnych systemów odprowadzania ścieków.	1. Długość nowej sieci kanalizacyjnej [km] 2. Liczba awarii sieci kanalizacyjnej [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne w Zakrzewie	Sukcesywnie w każdym roku
Modernizacja przepompowni ścieków	Poprawa sprawności i niezawodności systemu odprowadzania ścieków oraz ograniczenie ryzyka awarii, poprzez modernizację istniejących przepompowni ścieków, np. w Bielisze i Milejowicach.	1. Przeprowadzone modernizacje przepompowni ścieków [szt.] 2. Liczba awarii w systemach odprowadzania ścieków [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne w Zakrzewie	2028-2037
Budowa oczyszczalni ścieków	Rozwój lokalnej infrastruktury ściekowej, poprawa warunków sanitarnych i zwiększenie możliwości obsługi rozwijającej się zabudowy. Nowe oczyszczalnie ścieków np. w Zakrzewie, Mleczkowie i Dąbrówce Podłężnej.	1. Liczba oczyszczalni ścieków [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne w Zakrzewie	2028-2037
Wspieranie rozwoju indywidualnych systemów gospodarki ściekowej oraz nadzór nad ich użytkowaniem	Zabezpieczenie przed skażeniem lokalnych zasobów wód podziemnych i powierzchniowych poprzez kontrolę zbiorników bezodpływowych. Wyeliminowanie zjawiska nielegalnego pozbywania się nieczystości ciekłych do gruntu i cieków wodnych, co poprawi stan sanitarny i ekologiczny środowiska. Stosowanie zachęt do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.	1. Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] 2. Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.] 3. Liczba przeprowadzonych kontroli zbiorników bezodpływowych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne w Zakrzewie	2028-2037
Rozważenie utworzenia własnego systemu odbioru odpadów komunalnych, obejmującego zaplecze organizacyjne i pojazdy	Możliwość ograniczenia kosztów gospodarki odpadami i zwiększenia kontroli nad organizacją odbioru odpadów.	1. Liczba działających PSZOK [szt.] 2. Opracowanie analizy wykonalności własnego systemu odbioru odpadów [tak/nie]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
Optymalizacja systemu gospodarki odpadami	Uszczelnienie systemu i ograniczenie powstawania dzikich wysypisk. Bezpieczne i systematyczne unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest. Zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów przez mieszkańców dzięki większej świadomości środowiskowej.	1. Liczba działających PSZOK [szt.] 2. Udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów [%] 3. Masa unieszkodliwionego azbestu [Mg] 4. Masa wytwarzanych odpadów przypadająca na jednego mieszkańca [Mg] 5. Liczba kampanii i materiałów informacyjnych dotyczących racjonalnego gospodarowania odpadami [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Cel operacyjny 4.2. Ograniczona emisja zanieczyszczeń oraz zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE)					
Uwzględnianie możliwości rozwoju OZE na terenach wskazanych w dokumentach planistycznych	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i wsparcie transformacji energetycznej Gminy. Rozwój instalacji fotowoltaicznych, w tym budowa farmy o mocy 1 MW w Nieczatowie ze względu na korzystne warunki nasłonecznienia. Zwiększenie wykorzystania energii wiatru dzięki korzystnemu potencjałowi energetycznemu obszaru gminy. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy dzięki wykorzystaniu potencjału energii odnawialnej. Wsparcie finansowe i doradcze dla mieszkańców w zakresie inwestycji w OZE. Promocja dobrych praktyk i kampanie edukacyjne dotyczące OZE.	1. Liczba instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) [szt.] 2. Liczba działań edukacyjnych dotyczących i promujących OZE [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Poprawa efektywności energetycznej budynków i likwidacja nieefektywnych źródeł ciepła	Zredukowanie tzw. Niskiej emisji, która stanowi poważne źródło zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy w sezonie grzewczym. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną oraz ochrona mieszkańców przed ubóstwem energetycznym dzięki kompleksowej termomodernizacji	1. Liczba wymienionych źródeł ciepła [szt.] 2. Liczba budynków poddanych termomodernizacji [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	budynków mieszkalnych i obiektów publicznych.				
Wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych	Ograniczanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń pochodzących z transportu drogowego poprzez wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie obiektów i urządzeń emitujących zanieczyszczenia oraz wzdłuż tras komunikacyjnych.	1. Liczba wprowadzonych pasów zieleni [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Promowanie korzystania z transportu publicznego	Ograniczanie niskiej emisji pochodzącej z indywidualnych środków transportu. Akcje informacyjne i ulotki reklamowe dotyczące zalet korzystania z transportu zbiorowego.	1. Liczba kampanii i akcji reklamujących transport zbiorowy [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
4.3. Wzmacnianie odporności na skutki zmian klimatu i poprawa stanu gospodarki wodnej					
Zwiększanie odporności Gminy na skutki zmian klimatu	Racjonalne korzystanie z lokalnych zasobów przy jednoczesnym ograniczaniu presji na środowisko. Działanie w myśl idei zrównoważonego rozwoju. Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie adaptacji do zmian klimatycznych, w tym w szczególności racjonalnego gospodarowania zasobami.	1. Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt./rok] 2. Liczba zrealizowanych inwestycji retencyjnych [szt.]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037
Edukacja rolników w zakresie racjonalnego nawożenia i ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych	Przestrzeganie zasad dotyczących gospodarowania nawozami. Zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.	1. Liczba przeprowadzonych szkoleń i działań edukacyjnych [szt./rok]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew RZGW w Warszawie	2028-2037
Budowa i rozwój infrastruktury służącej retencji wody	Zminimalizowanie ryzyka powodziowego i lokalnych podtopień. Poprawienie lokalnych stosunków wodno-glebowych oraz zwiększenie naturalnych zdolności retencyjnych krajobrazu wiejskiego, co długofalowo wesprze ochronę wód podziemnych.	1. Liczba zrealizowanych inwestycji retencyjnych [szt.] 2. Pojemność wybudowanych zbiorników retencyjnych [m^3]	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty działania	Wskaźnik osiągnięcia działania	Źródło finansowania	Podmioty odpowiedzialne za wdrożenie działania	Horyzont czasowy wdrażania działania
	Budowanie wśród mieszkańców nawyków mniejszego zużycia wody poprzez korzystanie z deszczówki.				
Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP	Uwzględnienie w opracowywanych i aktualizowanych planach zagadnień związanych z identyfikacją zagrożeń i problemów. Wdrażanie lokalnych działań mających na celu ograniczenie stwierdzonych presji chemicznych i poprawę stanu wód. Osiągnięcie celów zapisanych w krajowych dokumentach strategicznych i programowych.	1. Liczba zaktualizowanych programów ochrony środowiska [szt.] 2. Wyniki badań stanów JCWP	Budżet Gminy Środki zewnętrzne	Gmina Zakrzew	2028-2037

Źródło: Opracowanie własne

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

3.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Zakrzew to gmina wiejska, zlokalizowana na terenie powiatu radomskiego, w południowej części województwa mazowieckiego. Od strony wschodniej sąsiaduje z Miastem Radom, a także z gminami Jedlińsk od północy, Przytyk od zachodu i Wolanów od południa[1]. W odległości drogowej ok. 108 km od Urzędu Gminy Zakrzew znajduje się centrum Warszawy, a w odległości ok. 13 km centrum Radomia. Bliskość Radomia stanowi istotny atut lokalizacyjny gminy, wpływający na jej potencjał osiedleńczy, inwestycyjny oraz rekreacyjny. Obecność drogi ekspresowej S7 i drogi wojewódzkiej nr 740 tworzy mieszkańcom powiązanie drogowe z Warszawą, Radomiem, Tomaszowem Mazowieckim oraz z Kielcami i Krakowem.

Zgodnie z danymi GUS dla roku 2025, powierzchnia administracyjna Gminy wynosi 9 630 ha. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy wskazuje na wyraźną dominację funkcji rolniczej. Użytki rolne stanowią 77,71% całkowitej powierzchni, podczas gdy grunty leśne zajmują 15,17%, a pozostałe tereny – obejmujące m.in. tereny zabudowane, drogi i inne formy użytkowania – 7,12% obszaru gminy[2].

Aby zagwarantować zrównoważony rozwój przestrzenny oraz efektywne zarządzanie polityką lokalną, terytorium gminy zostało przeanalizowane w ujęciu funkcjonalnym oraz przestrzennym. Poprzez rozpoznanie kluczowych stref użytkowania przestrzeni możliwe było określenie kierunków działań strategicznych w obszarze planowania społecznego, gospodarczego, przestrzennego i klimatyczno-środowiskowego.

W strukturze gminy wyróżniono:

- **Strefy mieszkaniowo-osadnicze** – obszary predysponowane do rozwoju mieszkaniowo-usługowego**,** charakteryzujące się największą koncentracją ludności, zabudowań i usług publicznych. Obejmują przede wszystkim miejscowość gminną Zakrzew, w której koncentrują się usługi lokalne (np. usługi administracyjne, społeczne i zdrowotne) oraz lokalny ośrodek uzupełniający (Milejowice), który również charakteryzuje się dużą koncentracją terenów zabudowanych, a dodatkowo na jego terenie przewidziane są nowe inwestycje,
- **Strefy inwestycyjne** – obejmujące tereny predysponowane do koncentracji działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej. To obszary dobrze skomunikowane i zlokalizowane przy węźle drogi ekspresowej S7,

[1] Raport o stanie Gminy Zakrzew za 2025 rok, s. 5
[2] Dane GUS, Bank Danych Lokalnych, http://stat.gov.pl/ (dostęp: 09.10.2026)

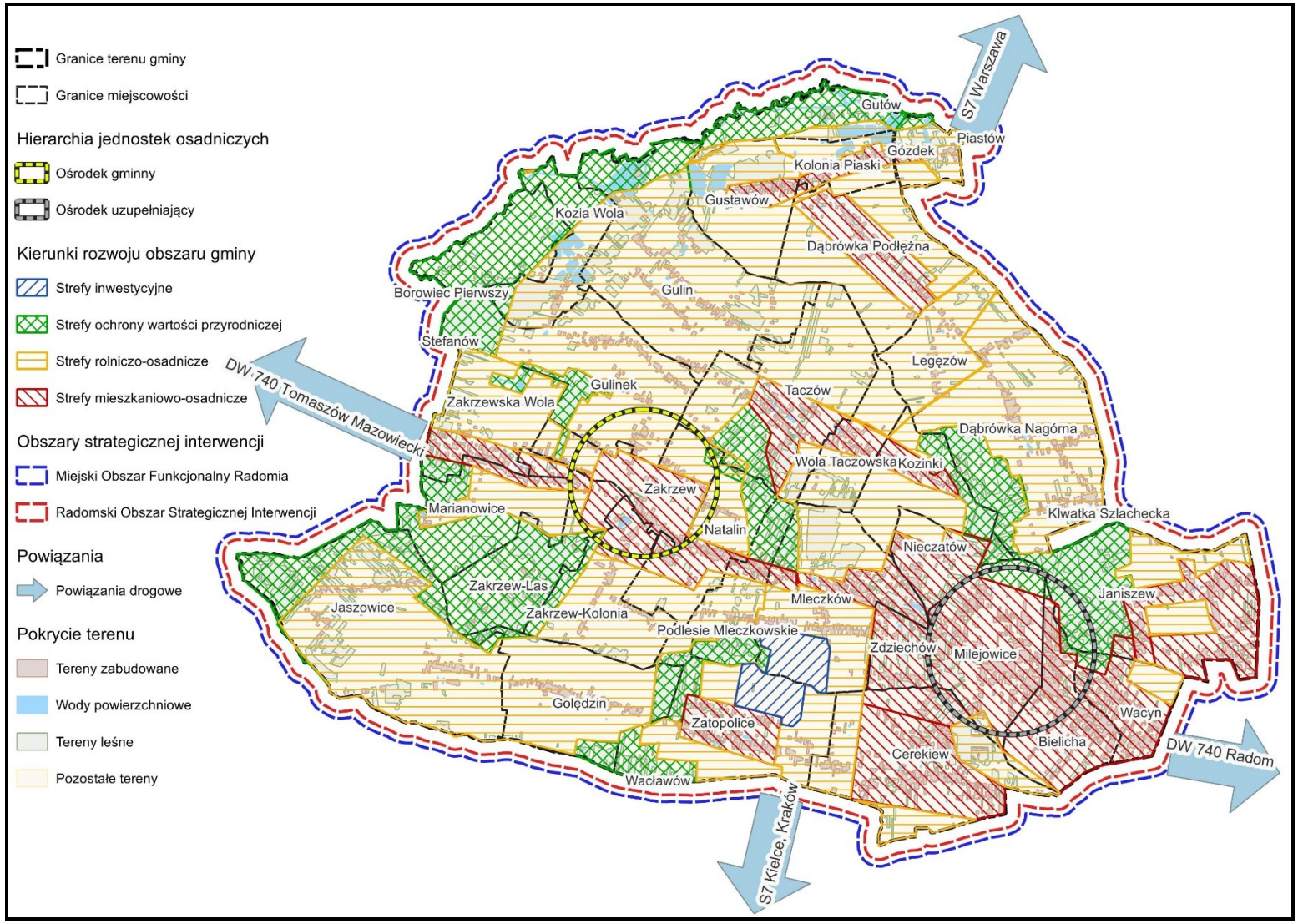
- **Strefy ochrony wartości przyrodniczej** – obejmują doliny rzek, zbiorniki wodne i istotniejsze tereny leśne. Charakteryzują się znacznymi walorami środowiska przyrodniczego oraz tworzą system powiązań przyrodniczych i ekologicznych gminy. Należy dążyć w nich do ochrony przed ekspansją gospodarczą i urbanistyczną. To także tereny sprzyjające rozwojowi funkcji rekreacyjnej, związane z doliną Radomki, lasami i stawami,
- **Strefy rolniczo-osadnicze** – obejmujące pozostałą część gminy, charakteryzującą się niską gęstością zabudowy i dominacją funkcji rolniczej. Rozwój zabudowy powinien następować przede wszystkim jako uzupełnienie i kontynuacja istniejących struktur osadniczych, z ograniczaniem rozpraszania zabudowy na terenach otwartych. To także strefy, do których należą tereny i obszary górnicze, z udokumentowanymi złożami kopalin.

Gmina Zakrzew znajduje się w granicach Obszarów Strategicznej Interwencji zidentyfikowanych na poziomie regionalnym:

- Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Radomia (miasta średniego tracącego funkcje społeczno-gospodarcze – wskazanego w KSRR 2030) – biegun wzrostu,
- Radomskiego Obszaru Strategicznej Interwencji.

Poniższy model prezentuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Zakrzew w zakresie sieci osadniczej i hierarchii jednostek osadniczych.

Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – sieć osadnicza i hierarchia jednostek

Źródło: Opracowanie własne

3.2. System powiązań przyrodniczych

Krajobraz Gminy Zakrzew ma w dużej mierze charakter typowo rolniczy, z istotnym udziałem terenów upraw polowych, łąk i pastwisk, urozmaiconych zabudową wiejską, pojedynczymi drzewami oraz niewielkimi skupiskami zadrzewień śródpolnych. Ważnym elementem lokalnej flory są również zbiorowiska roślinne związane z dolinami rzecznymi, przede wszystkim doliną Radomki w północnej części Gminy oraz doliną Dobrzycy w części południowo-zachodniej.

Według podziału fizycznogeograficznego Polski obszar gminy Zakrzew położony jest na terytorium Megaregionu Pozaalpejskiej Europy Środkowej, w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, w podprowincji Nizin Środkowopolskich, na terenie makroregionów Wzniesień Południowomazowieckich i Niziny Środkowomazowieckiej, a także w obszarze dwóch mezoregionów: Równiny Radomskiej oraz niewielkiego fragmentu Równiny Kozienickiej.

Istotnym elementem systemu przyrodniczego gminy są lasy, które pełnią rolę czynnika retencyjnego i stabilizującego warunki wodne. W 2025 r. zajmowały powierzchnię 1 014,12 ha. System form ochrony przyrody obejmuje dwa pomniki przyrody (drzewo – dąb szypułkowy i głaz narzutowy).

Usłonecznienie Gminy Zakrzew wynosi ok. 1 750 h – 1 850 h, co tworzy potencjał do wykorzystania energii ze słońca i jest korzystną wartością w polskich warunkach. Potencjał ten jest wykorzystywany np. przez farmę fotowoltaiczną o mocy 1 MW zlokalizowaną w miejscowości Taczów.

Na terenie gminy zlokalizowane są tereny i obszary górnicze oraz złoża kopalin (piaski i żwiry).

Gmina Zakrzew posiada wiele zabytków uatrakcyjniających okolicę i nawiązujących do historii regionu, a wiele z nich jest także wpisanych do rejestru zabytków:

- Park w Jaszowicach z 2 poł. XIX w. (trzy aleje: dwie grabowe i jedna lipowa),
- Park w Zakrzewie z poł. XIX w., zlokalizowany na osi kościoła parafialnego pw. Św. Jana Chrzciciela,
- Park w Milejowicach z XIX w. (usytuowany jest ok. 400 m na północ od drogi wojewódzkiej 740, a na osi głównej alei znajduje się dwór),
- Kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela w Zakrzewie z XVIII w. wraz z Dzwonnicą przykościelną z 1900 r.,
- Kościół parafialny pw. Św. Stanisława Bpa w Cerekwi z 1929 r.

Gmina Zakrzew pod względem hydrograficznym należy do regionu wodnego Środkowej Wisły, wchodzącego w skład obszaru dorzecza Wisły. Układ wód powierzchniowych gminy tworzą

przede wszystkim doliny rzek Radomki i Dobrzycy, a także lokalne niewielkie rzeki, strumienie i cieki okresowe.

Obszar gminy położony jest w obrębie następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych:

- RW2000102525929 – Radomka Młyńska,
- RW20001025269 – Mleczna,
- RW200011252599 – Radomka od zb. Domaniów do Mlecznej,
- RW200010252549 – Ślepotka,
- RW200010252529 – Dobrzyca,
- RW200010252569 – Bosak.

Na podstawie danych z Państwowego Monitoringu Środowiska z lat 2019-2024 (podczas którego przebadano stan czterech z sześciu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP)) stan wód należy ocenić jako niezadowalający. W czterech analizowanych ciekach (Mleczna, Radomka od zb. Domaniów do Mlecznej, Ślepotka oraz Bosak) stwierdzono zły stan wód, wynikający przede wszystkim z nieosiągnięcia dobrego stanu ekologicznego.

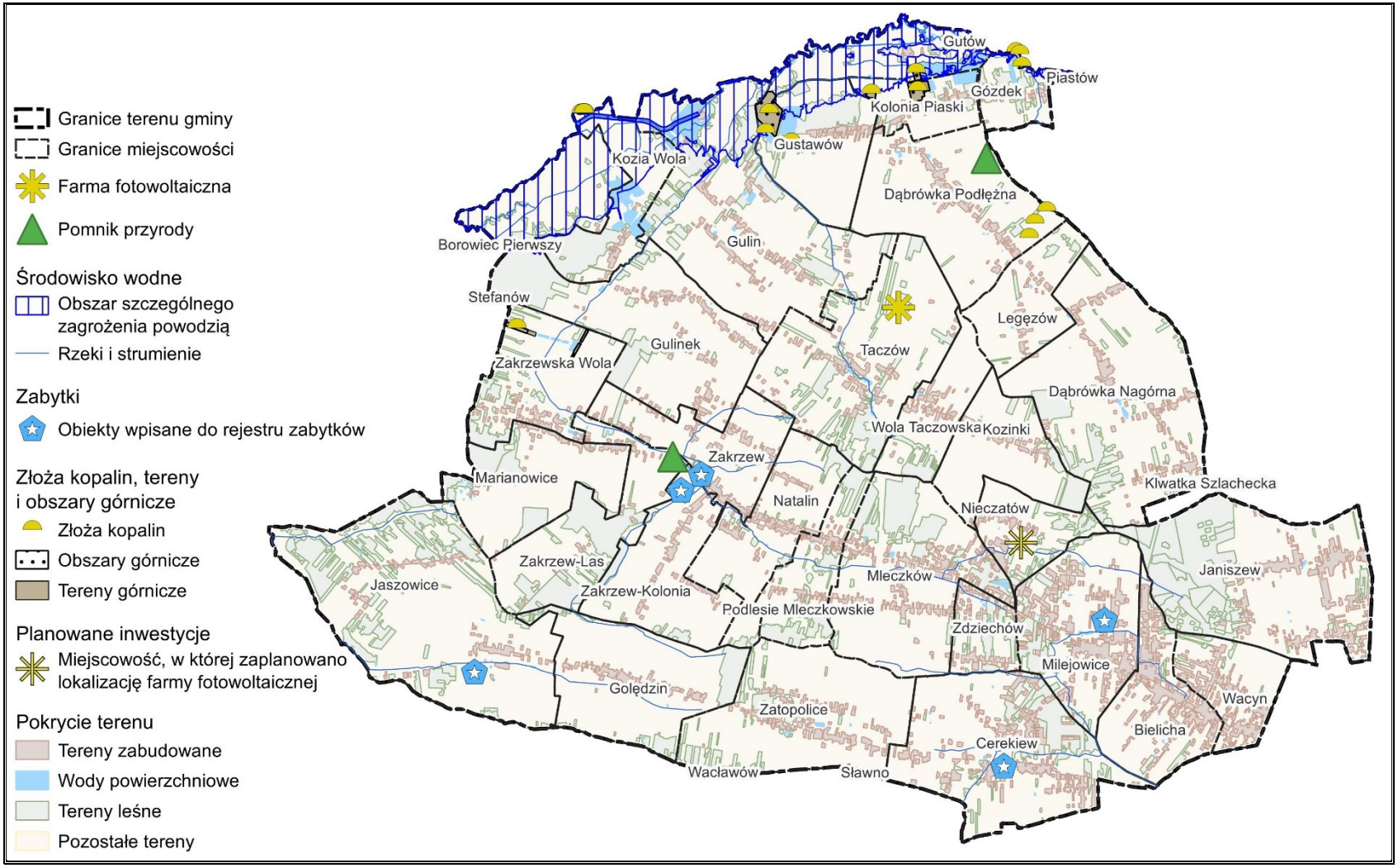
Obszar gminy Zakrzew leży w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 87 (kod: GW200087) i nr 74 (kod: GW200074). Przez obszar gminy przebiega także Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 405 „Niecka Radomska”.

Na terenie gminy Zakrzew, zgodnie z opracowanymi mapami, zidentyfikowano występowanie obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na obszarach zlokalizowanych wzdłuż rzeki Radomki, w północno-zachodniej części gminy.

Na obszarze gminy Zakrzew obowiązuje Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, który określa cele środowiskowe dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz wskazuje działania służące poprawie ich stanu ekologicznego i chemicznego.

Poniższy model prezentuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Zakrzew w zakresie środowiska przyrodniczego i dziedzictwa historycznego, wraz z inwestycjami zaplanowanymi do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037.

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – środowisko przyrodnicze i dziedzictwo historyczne

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ drogowy Gminy Zakrzew opiera się na osi transportowej, którą stanowią: droga ekspresowa S7 (relacji Gdynia-Chylonia – Rabka-Zdrój (będąca częścią trasy europejskiej E77 Psków – Budapeszt)) oraz droga wojewódzka nr 740 (łącząca Radom z drogą krajową nr 48 w Potworowie) przebiegające przez obszar gminy. Zapewniają one powiązania z głównymi korytarzami transportowymi regionu, jednocześnie generując istotne natężenie ruchu tranzytowego.

Lokalny układ komunikacyjny tworzą drogi powiatowe, gminne oraz wewnętrzne, które zapewniają obsługę ruchu gminnego oraz powiązania z ośrodkami miejskimi, w szczególności z Radomiem. Stan infrastruktury drogowej należy ocenić jako dobry – zdecydowana większość mieszkańców ma dostęp do dróg asfaltowych ze swoich posesji.

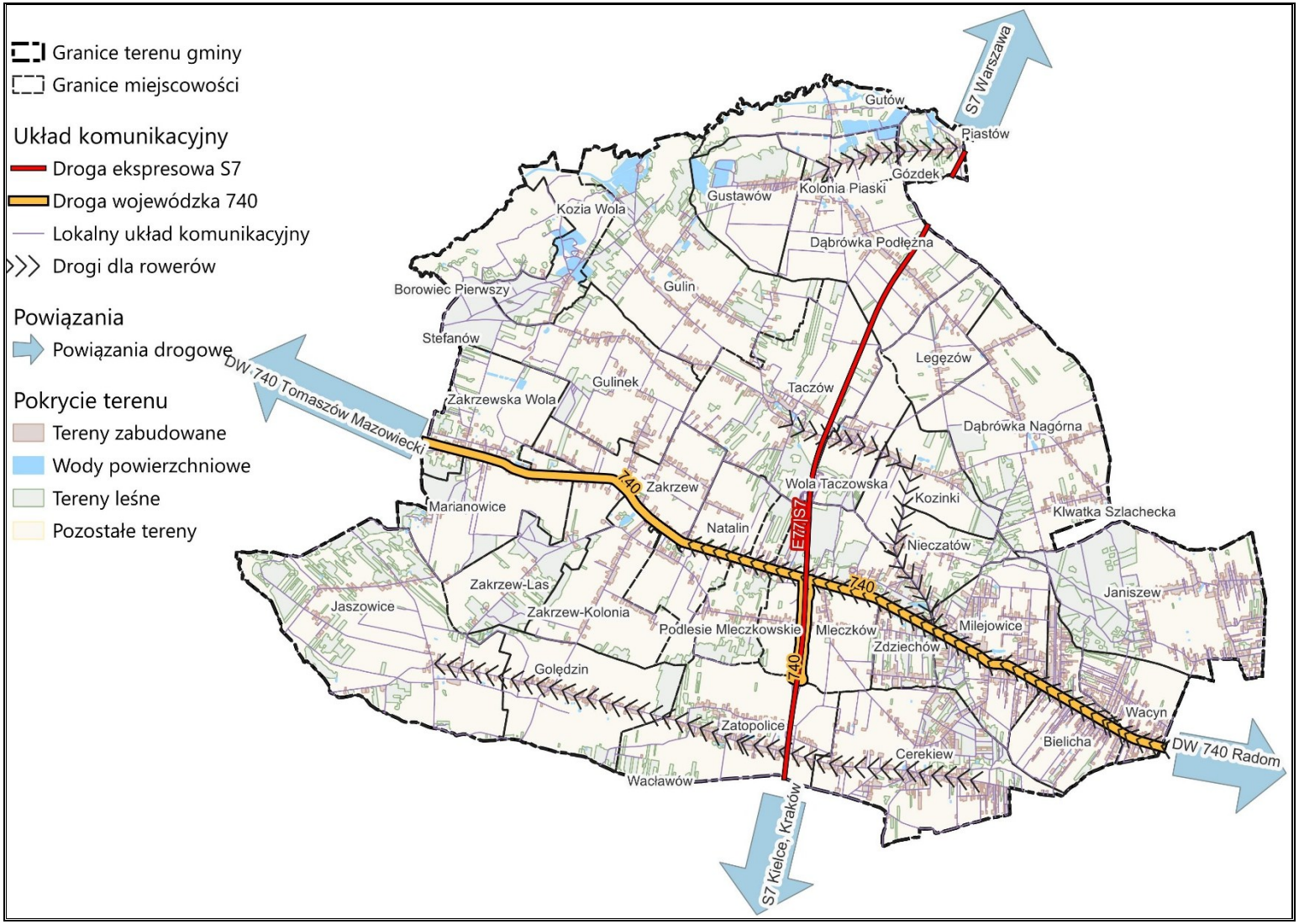
Długość dróg dla rowerów w Gminie w 2025 roku wynosiła 20,7 km[3]. W celu rozwoju ekologicznych form transportu i zwiększenia bezpieczeństwa rowerzystów należy realizować inwestycje związane z budową nowych odcinków.

Przez obszar gminy Zakrzew nie przebiegają linie kolejowe, a transport zbiorowy opiera się na połączeniach autobusowych. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera rozwój zintegrowanych form transportu publicznego, realizowanych także we współpracy międzygminnej w celu niwelowania ryzyka wykluczenia komunikacyjnego.

Poniższy model prezentuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Zakrzew w zakresie głównych korytarzy i elementów sieci transportowych, w tym rowerowych.

[3] Dane GUS, Bank Danych Lokalnych, http://stat.gov.pl/ (dostęp: 16.10.2026)

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – główne korytarze i elementy sieci transportowych

Źródło: Opracowanie własne

3.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Kluczowym i najlepiej rozwiniętym elementem infrastruktury technicznej jest system wodociągowy. W 2025 roku długość sieci wodociągowej wynosiła 192,3 km[4], zapewniając dostęp do wody pitnej wszystkim budynkom mieszkalnym w Gminie. Woda dostarczana jest przez wodociągi, które są zaopatrywane przez trzy stacje uzdatniania wody: Zakrzew, Jaszowice i Dąbrówka Nagórna.

W przeciwieństwie do sieci wodociągowej, na terenie gminy Zakrzew sieć kanalizacyjna wymaga modernizacji i rozbudowy. W 2025 roku zaledwie 34,8% budynków mieszkalnych było wyposażonych w sieć kanalizacyjną, co skutkuje wysoką liczbą indywidualnych form odprowadzania ścieków. W 2025 r. na obszarze gminy znajdowało się 1 745 zbiorników bezodpływowych (szamb) oraz 875 przydomowych oczyszczalni ścieków. Utrzymujący się od 2023 roku wzrost liczby przydomowych oczyszczalni może świadczyć o zainteresowaniu mieszkańców bardziej ekologicznymi formami odprowadzania ścieków[5].

Zaopatrzenie w ciepło ma charakter zdecentralizowany. Ogrzewanie budynków opiera się na indywidualnych źródłach energii. Budynki mieszkalne ogrzewane są głównie węglem, olejem, gazem i peletem[6]. Przez obszar gminy przebiega linia przesyłowa gazociągu średniego ciśnienia (o długości 80,42 km w 2024 roku), jednakże miejscowościami, w których realizowane są usługi dystrybucji paliwa gazowego są tylko: Bielicha, Cerekiew, Dąbrówka Nagórna, Janiszew, Milejowice, Wacyn i Zdziechów[7].

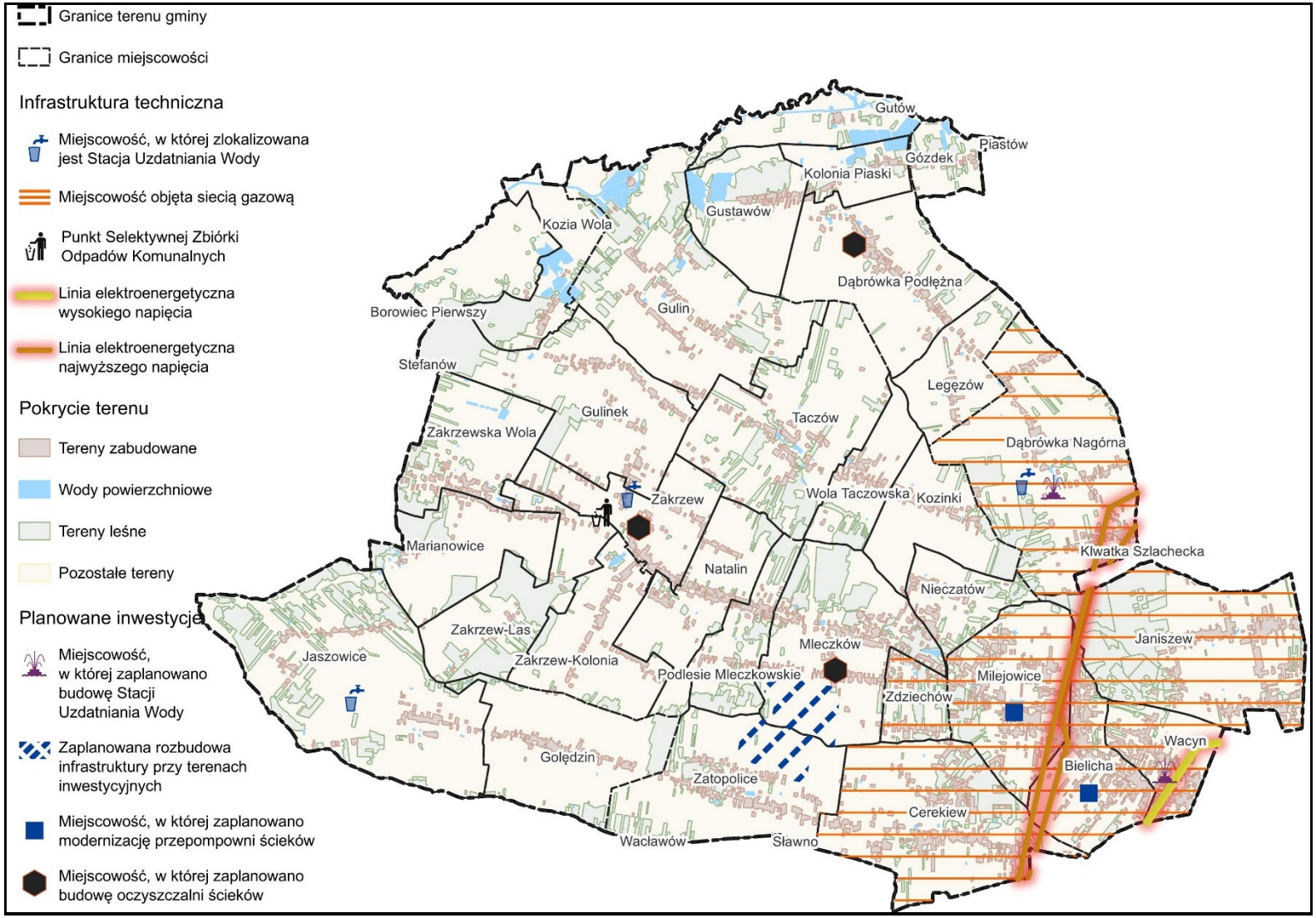
System elektroenergetyczny opiera się na przebiegających przez gminę liniach: linii wysokiego napięcia 220 kV relacji Kozienice – Rożki oraz linii wysokiego napięcia 110 kV. Infrastrukturę telekomunikacyjną Gminy charakteryzuje dominujący udział technologii światłowodowych (86,53% wszystkich zasięgów stacjonarnego Internetu w II kwartale 2026 r.).

Na terenie gminy zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, pod adresem Zakrzew 51A. Punkt świadczy usługi w zakresie zbierania odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców.

Poniższy model prezentuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Zakrzew w zakresie głównych elementów infrastruktury technicznej, wraz z inwestycjami zaplanowanymi do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037.

[4] Dane GUS, Bank Danych Lokalnych, http://stat.gov.pl/ (dostęp: 09.10.2026)
[5] Tamże
[6] Strategia Rozwoju Gminy Zakrzew Na Lata 2017-2027
[7] https://www.psgaz.pl/mapasystemu/ (dostęp: 12.10.2026)

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – główne elementy infrastruktury technicznej

Źródło: Opracowanie własne

Infrastruktura społeczna Gminy Zakrzew obejmuje sieć placówek edukacyjnych, wychowawczych, kulturalnych, sportowych i zdrowotnych oraz instytucji pomocy społecznej i bezpieczeństwa, zapewniając mieszkańcom dostęp do podstawowych usług publicznych. Na terenie gminy funkcjonuje pięć szkół świadczących usługi nauczania na poziomie podstawowym, których organem prowadzącym jest Gmina Zakrzew:

- PSP im. Teresy Grodzińskiej w Bielisze, ul. Przytycka 184, Bielicha,
- PSP im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Cerekwi, ul. Wesoła 2, Cerekiew,
- PSP im. Orła Białego, Dąbrówka Podłężna 29b,
- PSP im. Jana Pawła II, Wola Taczowska 11b,
- PSP im. Jana Kochanowskiego, Zakrzew 58d wraz ze Szkołą Filialną w Mleczkowie, ul. Szkolna 22, Mleczków.

Na terenie gminy zlokalizowane są także przedszkola i punkty przedszkolne:

- Przedszkole Samorządowe w Bielisze, ul. ks. Bogdana Szczepanika 2, Bielicha,
- Przedszkole Samorządowe w Zakrzewie, Zakrzew-Kolonia 1,
- Przedszkole Niepubliczne „Hania”, Zakrzew 54,
- Punkt Przedszkolny w Gulinie, Gulin 12.

W 2026 roku uruchomiono także Żłobek Samorządowy w Zakrzewie.

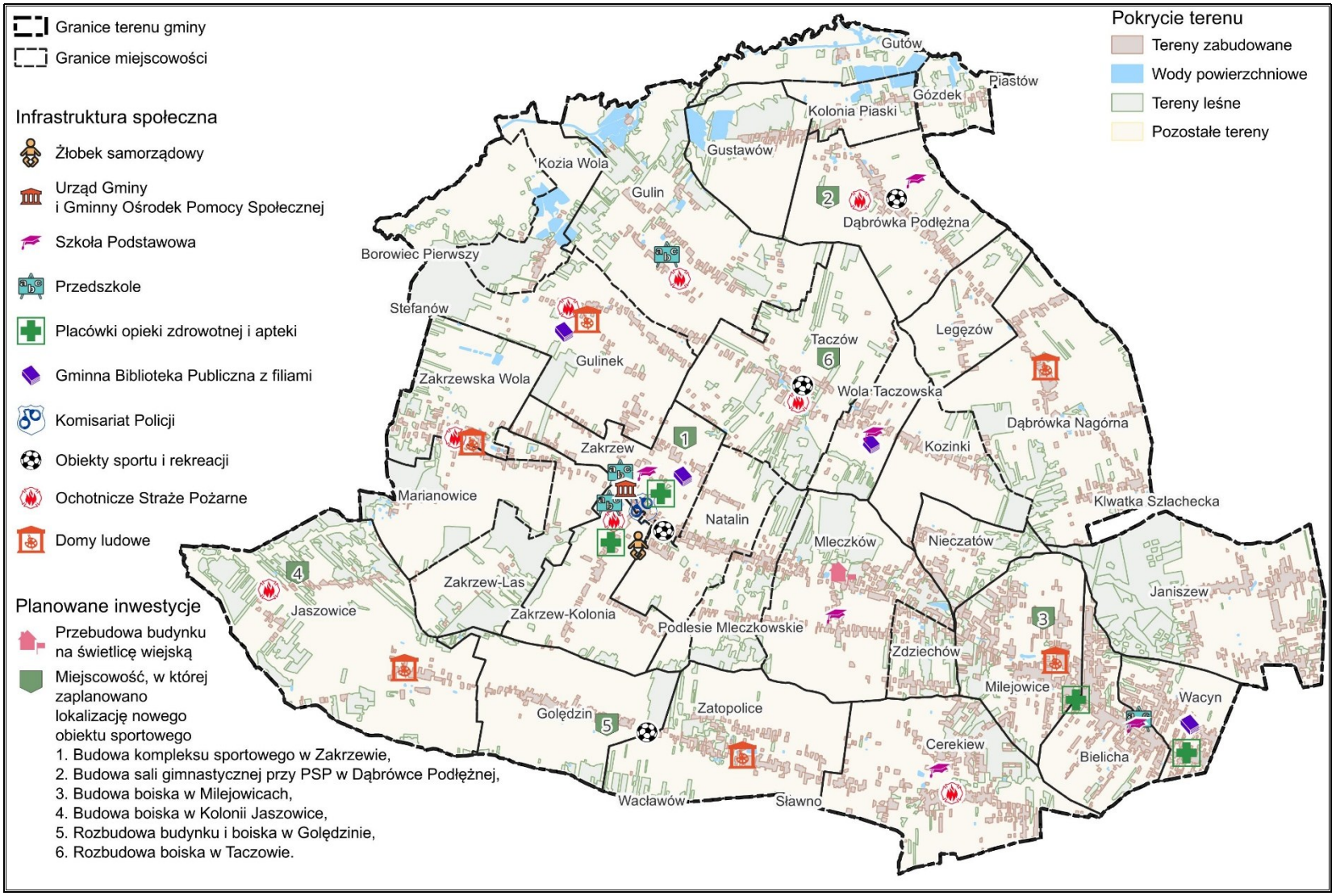
Obszar kultury, sportu i rekreacji opiera się głównie na działalności Gminnej Biblioteki Publicznej, a także 4 domów ludowych i 2 świetlic wiejskich. W ramach realizacji Strategii planowana jest przebudowa budynku w Mleczkowie na kolejną świetlicę wiejską. Istotną mocną stroną gminy jest funkcjonowanie klubów sportowych oraz relatywnie dobrze rozwinięta baza sportowa, która stanowi solidną podstawę do dalszego rozwoju oferty sportowo-rekreacyjnej.

System ochrony zdrowia na poziomie lokalnym realizowany jest przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zakrzewie, a także przez podmioty prywatne. W sferze pomocy społecznej wiodącą rolę pełni Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzewie.

Bezpieczeństwo publiczne wspierają lokalne struktury ośmiu jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP w Cerekwi, OSP w Dąbrówce Podłężnej, OSP w Gulinie, OSP w Gulinku, OSP w Jaszowicach-Kolonii, OSP w Taczowie, OSP w Zakrzewie i OSP w Zakrzewskiej Woli). Posiadają one własne remizy strażackie i stanowią filar reagowania kryzysowego. Działania te uzupełnia i koordynuje Komisariat Policji w Zakrzewie, który podlega Komendzie Miejskiej Policji w Radomiu.

Poniższy model prezentuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Zakrzew w zakresie głównych elementów infrastruktury społecznej, wraz z inwestycjami zaplanowanymi do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037.

Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – główne elementy infrastruktury społecznej

Źródło: Opracowanie własne

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu przyjmuje się następujące zasady:

- należy ograniczać przeznaczanie gruntów leśnych na cele nieleśne, zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- należy dążyć do utrzymania i wzmacniania lokalnego systemu przyrodniczego, w tym dolin rzecznych wraz z ich naturalnymi rozlewiskami, stanowiących główne korytarze ekologiczne i powiązania przyrodnicze gminy, w tym przede wszystkim dolin Radomki i Dobrzycy oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniami i zabudową,
- należy zachowywać doliny rzeczne i obniżenia terenowe wraz z kompleksami trwałych użytków zielonych w stanie naturalnym oraz unikać lokalizacji w ich sąsiedztwie obiektów uciążliwych dla środowiska,
- tereny wokół pomników przyrody należy chronić przed lokalizacją funkcji uciążliwych,
- należy zachowywać i odtwarzać zadrzewienia śródpolne i nadwodne. Ich usuwanie powinno być ograniczone do uzasadnionych przypadków, w szczególności związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa lub realizacją działań przeciwpowodziowych,
- biorąc pod uwagę niską lesistość gminy, należy dążyć do zwiększania powierzchni leśnych poprzez planowe zalesienie gruntów o najniższej przydatności rolniczej oraz wspierać zrównoważoną gospodarkę leśną np. we współpracy z Nadleśnictwem Radom czy sąsiednimi gminami,
- tereny po powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin powinny podlegać sukcesywnej rekultywacji, ze wskazaniem działań mających na celu przywrócenie ich wartości środowiskowych i krajobrazowych,
- należy uwzględnić w planach rozwojowych Gminy plany przeciwdziałania skutkom suszy oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- w gospodarce odpadami należy intensyfikować działania na rzecz rozwoju infrastruktury selektywnej zbiórki odpadów oraz dążyć do osiągania wymaganych poziomów recyklingu,
- należy zintensyfikować działania związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest, opierając ich realizację na optymalnym wykorzystaniu zewnętrznych instrumentów wsparcia finansowego.

W zakresie ochrony zasobów wodnych:

- należy edukować rolników w zakresie racjonalnego nawożenia i ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych poprzez wdrażanie i egzekwowanie zasad Dobrej

Praktyki Rolniczej będących w kompetencji Gminy, w szczególności w zakresie nawożenia oraz właściwego składowania nawozów,

- należy zapewniać odpowiedni udziału powierzchni biologicznie czynnej, sprzyjającej infiltracji wód opadowych do gruntu,
- należy wdrażać działania dotyczące ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP w celu niwelowania presji chemicznych i poprawy stanu wód, a także aktualizować programy ochrony środowiska o te działania,
- należy promować i w pierwszej kolejności rozbudowywać sieć kanalizacyjną, a w przypadku gdy budowa kanalizacji nie jest technicznie możliwa lub ekonomicznie uzasadniona, wspierać rozwój indywidualnych systemów gospodarki ściekowej i prowadzić nadzór nad ich użytkowaniem,
- należy zapewnić ochronę ujęć wód podziemnych oraz rozwijać i modernizować stację uzdatniania wody (SUW), aby utrzymać wysoką jakość dostarczanej mieszkańcom wody,
- przeciwdziałanie skutkom suszy prowadzi się zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy z dnia 15 lipca 2021: należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji, a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru. Realizacja nowych inwestycji służących sztucznej retencji musi zostać poprzedzona szeregiem analiz, dotyczących ich warunków i procedur, które muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami środowiskowymi oraz być adekwatne do potrzeb w zakresie retencji.

Na obszarze gminy obowiązuje „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły" ustanowiony rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. Przewidziane działania dla JCWP rzecznych zgrupowane zostały w następujących kategoriach: adaptacja do zmian klimatu, edukacja i informacja, gospodarka ściekowa, kształtowanie stosunków wodnych w zlewni JCWP, ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, poprawa warunków dla obszarów chronionych, poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, redukcja emisji i zrzutów substancji priorytetowych, aktualizacja programu ochrony środowiska oraz zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków.

W myśl np. 16 pkt 4 ustawy Prawo wodne, celem nadrzędnym zarządzania ryzykiem powodziowym, przyjętym również w obowiązującym Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Określono tam z tego względu cele szczegółowe i kierunki działań mające zmierzać do realizacji przyjętych w tym Planie celów zarządzania ryzykiem powodziowym. Wśród nich wyróżnić można zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, a w jego ramach zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia

powodziowego. Służyć temu ma ochrona lub zwiększenie retencji zlewniowej na gruntach leśnych, wodnobłotnych, zadrzewionych i zakrzewionych, a także na gruntach rolnych (typy działań nr 1 i 2). Warunkiem ich prowadzenia jest ograniczanie niekorzystnych zmian w sposobie zagospodarowania.

W zakresie ochrony powietrza i klimatu:

- należy zwiększać wykorzystanie OZE w zaopatrzeniu budynków w ciepło i energię elektryczną, np. poprzez stosowanie kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznych,
- należy realizować działania zmierzające do ograniczenia tzw. niskiej emisji, która stanowi problem środowiskowy w sezonie grzewczym, poprzez sukcesywną wymianę indywidualnych pieców na paliwa stałe na źródła niskoemisyjne lub bezemisyjne,
- należy intensyfikować termomodernizację budynków mieszkalnych oraz wymianę nieefektywnych źródeł ciepła zgodnie z wymogami uchwały antysmogowej województwa mazowieckiego,
- w związku z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych (np. z drogi ekspresowej i wojewódzkiej), należy wprowadzać pasy zieleni izolacyjnej wzdłuż głównych tras komunikacyjnych w celu poprawy jakości powietrza i łagodzenia wpływu transportu[8].

4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego w Gminie Zakrzew prowadzone są zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz innymi przepisami odrębnymi.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków proponuje się następujące zasady:

- należy zachowywać obiekty o walorach kulturowych i zabytkowych,
- należy rozwijać formy budownictwa nawiązujące do architektury lokalnej i tradycyjnej,
- w przypadku wsi Zakrzew i Cerekiew należy podejmować działania służące uporządkowaniu ich krajobrazu,
- w dokumentach planistycznych należy w miarę potrzeb ustalać strefy ochrony konserwatorskiej, wprowadzając ograniczenia mające na celu ochronę zasobów kulturowych, co zapobiegnie chaosowi inwestycyjnemu i zapewni powiązanie polityki przestrzennej Gminy z ochroną dziedzictwa,
- należy zapewniać ochronę zabytków wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, a planowane działania inwestycyjne i prace

[8] Uzasadnienie do Planu Ogólnego Gminy Zakrzew, przyjętego uchwałą nr XXVII/171/2026 Rady Gminy Zakrzew z dnia 26 maja 2026 r., s. 85

budowlane dotyczące tych obiektów realizować z uwzględnieniem wymaganych przepisami pozwoleń i uzgodnień z właściwym organem ochrony zabytków[9].

Na terenie gminy Zakrzew nie występują obiekty, które można zaliczyć do dóbr kultury współczesnej[10].

4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Podstawowym celem polityki przestrzennej w zakresie struktury zagospodarowania terenów oraz rozwoju zabudowy mieszkaniowej jest kształtowanie ładu przestrzennego, przy równoczesnym zachowaniu i ochronie wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. Kierunki rozwoju formułuje się na podstawie analiz uwarunkowań funkcjonalnych, społeczno-demograficznych i środowiskowych, z uwzględnieniem ograniczeń i chłonności terenów już zurbanizowanych.

Z uwagi na wzrost liczby ludności, na terenie gminy zakłada się utrzymanie zainteresowania rozwojem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Wynika ono zarówno z potrzeb mieszkańców, jak i z atrakcyjności osiedleńczej gminy dla osób związanych zawodowo z większymi ośrodkami miejskimi. Rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien następować przede wszystkim w granicach obszarów przewidzianych dla funkcji mieszkaniowej w obowiązujących aktach planowania przestrzennego, z preferencją dla terenów stanowiących uzupełnienie lub kontynuację istniejących struktur osadniczych oraz posiadających dostęp do infrastruktury technicznej i społecznej.

W zakresie kierunków zmian w strukturze i kształtowaniu zagospodarowania terenów przyjmuje się:

- wskazanie, że w procesie uzbrajania terenów jako priorytetowe uznane są tereny już zabudowane, gdyż wprowadzenie nowej zabudowy powoduje konieczność rozbudowy sieci infrastruktury technicznej i zwiększenie kosztów realizacji,
- nową zabudowę należy lokalizować przede wszystkim na terenach posiadających zapewnioną obsługę komunikacyjną, preferując uzupełnianie istniejących struktur osadniczych i ograniczając nieuzasadnione rozpraszanie zabudowy oraz jej nadmierny rozwój liniowy wzdłuż dróg,

[9] UCHWAŁA NR LIV/453/2023 RADY GMINY W ZAKRZEWIE z dnia 23 maja 2023 r. w sprawie zmiany nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzew, s. 133-134

[10] Uzasadnienie do Planu Ogólnego Gminy Zakrzew, przyjętego uchwałą nr XXVII/171/2026 Rady Gminy Zakrzew z dnia 26 maja 2026 r., s. 60

- racjonalną lokalizację zabudowy – należy koncentrować zabudowę, jednocześnie zachowując luki w zabudowie, by ograniczać tworzenie długich pasów zabudowy wzdłuż dróg,
- ograniczanie przeznaczenia działek leśnych pod zabudowę, a w przypadku zabudowy dążyć do ograniczania wycinki drzew, wydzielania dużych działek, określania wysokiego współczynnika powierzchni biologicznie czynnej i budowy ogrodzeń ażurowych bez podmurówki[11],
- należy utrzymać dominujący rolniczy i wiejski charakter struktury przestrzennej Gminy Zakrzew,
- rekomenduje się rozwój zabudowy mieszkaniowej w miejscowości gminnej Zakrzew – jako podstawowego ośrodka koncentracji funkcji publicznych, administracyjnych i mieszkaniowych oraz w miejscowości Milejowice – jako ośrodka uzupełniającego wieś gminną[12],
- na etapie sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego należy zapewnić:
  - obsługę infrastrukturalną: poprzez wykazanie możliwości podłączenia do sieci mediów, a w przypadku braku sieci kanalizacyjnej uwzględnienie indywidualnych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej, odpowiednich do lokalnych warunków gruntowo-wodnych,
  - zgodność z uwarunkowaniami środowiskowymi: w tym ochronę najcenniejszych gleb klas chronionych oraz uwzględnienie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz wynikających z przepisów odrębnych ograniczeń w ich zagospodarowaniu, w szczególności poprzez ograniczanie lokalizacji nowej zabudowy na terenach o najwyższym poziomie zagrożenia,
  - spełnienie wymogów funkcjonalnych: poprzez zachowanie normatywnych stref ochronnych od istniejącej infrastruktury technicznej,
  - ład przestrzenny: realizowany poprzez zasady koncentracji zabudowy, etapowania inwestycji oraz separacji (oddzielania) terenów o funkcjach kolidujących ze sobą.

[11] Uzasadnienie do Planu Ogólnego Gminy Zakrzew, przyjętego uchwałą nr XXVII/171/2026 Rady Gminy Zakrzew z dnia 26 maja 2026 r., s. 84

[12] UCHWAŁA NR LIV/453/2023 RADY GMINY W ZAKRZEWIE z dnia 23 maja 2023 r. w sprawie zmiany nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzew, s. 110-111

4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako handel wielkopowierzchniowy rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m^2.

Na terenie gminy Zakrzew nie wskazuje się obszarów, w których dopuszcza się lokalizację obiektów handlu wielkopowierzchniowego, o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m^2.

W przypadku przyszłej zmiany ustaleń planistycznych umożliwiającej wyznaczenie terenów pod handel wielkopowierzchniowy należy uwzględnić następujące zasady i uwarunkowania:

- preferuje się lokalizację na terenach wolnych od zabudowy przy uwzględnieniu ograniczeń środowiskowych oraz odpowiedniego usytuowania względem zabudowy mieszkaniowej,
- lokalizacja może nastąpić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- atutem lokalizacyjnym jest dostęp do drogi ekspresowej S7 i drogi wojewódzkiej nr 740,
- uwarunkowania i ograniczenia, które należy uwzględnić przy ewentualnym wyznaczaniu takich terenów:
  - niska odporność na zanieczyszczenia wód w północnej części gminy,
  - konieczność koncentracji zabudowy – wynikająca z potrzeby kanalizacji terenów mieszkaniowych,
  - rolnicze wykorzystanie terenu, duży udział gleb chronionych III klasy bonitacyjnej,
  - ograniczenia wynikające z ochrony terenów leśnych,
  - lokalne ograniczenia dla zabudowy – obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
  - ograniczenia wynikające z występowania pomników przyrody,
  - udokumentowane złoża kopalin, które podlegają ochronie w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania[13].

4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Dla lokalizacji inwestycji celu publicznego stosuje się przepisy np. 50-67c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z definicją celu publicznego zawartą w np. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, działania te obejmują realizację celów takich jak:

[13] Uzasadnienie do Planu Ogólnego Gminy Zakrzew, przyjętego uchwałą nr XXVII/171/2026 Rady Gminy Zakrzew z dnia 26 maja 2026 r., s. 88

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi dla rowerów i drogi wodne, budowa, utrzymanie oraz wykonanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń,
- budowa i utrzymanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym składowania lub wykorzystywania w instalacji odnawialnych źródeł energii,
- budowa i utrzymanie obiektów oraz urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacji i utrzymania wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- sprawowanie opieki nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- budowa i utrzymanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, uczelni publicznych, federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o których mowa w np. 165 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, szkół publicznych, państwowych lub samorządowych instytucji kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych i obiektów sportowych,
- budowa i utrzymanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górniczą,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym w Gminie Zakrzew mogą być lokalizowane na podstawie istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji lokalizacyjnych, podejmowanych zgodnie z procedurami określonymi w aktualnych przepisach prawa, w tym w formie obiektów usług publicznych, urządzeń infrastruktury technicznej

i komunikacyjnej, terenów usług sportu i rekreacji oraz innych celów publicznych określonych w przepisach odrębnych[14].

4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie kierunków rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i transportowej zaleca się:

- modernizację istniejącej sieci drogowej, a także polepszanie parametrów istniejących dróg gminnych (poprzez budowę chodników i oświetlenia),
- czynny udział Gminy w inwestycjach przy drogach powiatowych i wojewódzkich,
- modernizację transportu publicznego, w tym zakup nowych autobusów, a także zwiększanie udziału własnego transportu publicznego w obsłudze potrzeb mieszkańców i dowozach uczniów jako kluczowego narzędzia przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu,
- dalszy rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, w tym chodników w celu poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

W odniesieniu do kierunków rozwoju infrastruktury technicznej rekomenduje się:

- rozbudowę i modernizację infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w celu obsługi nowej zabudowy oraz zapewnienia mieszkańcom odpowiedniego dostępu do systemów zaopatrzenia w wodę i zagospodarowania ścieków,
- traktowanie realizacji infrastruktury kanalizacji sanitarnej jako priorytetu prowadzonych działań,
- realizowanie fragmentarycznej kanalizacji deszczowej[15],
- eliminowanie obszarów wykluczenia cyfrowego poprzez rozwój infrastruktury światłowodowej w celu poprawy dostępności do nowoczesnych usług cyfrowych,
- cyfryzację administracji, działania służące poprawie cyberbezpieczeństwa i rozwoju e-usług.

W obszarze kierunków rozwoju infrastruktury społecznej zaleca się:

- reorganizację działań placówek edukacyjnych w miarę postępujących zmian struktury demograficznej ludności w celu ich efektywniejszego wykorzystania,

[14] UCHWAŁA NR LIV/453/2023 RADY GMINY W ZAKRZEWIE z dnia 23 maja 2023 r. w sprawie zmiany nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzew, s. 131

[15] UCHWAŁA NR LIV/453/2023 RADY GMINY W ZAKRZEWIE z dnia 23 maja 2023 r. w sprawie zmiany nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzew, s. 110,140

- przygotowanie na możliwe zwiększenie zapotrzebowania na usługi z zakresu opieki zdrowotnej z uwagi na procesy starzenia się społeczeństwa poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury społecznej[16],
- dostosowywanie i modernizację funkcjonujących placówek oświatowych do aktualnych standardów funkcjonalnych i technicznych, z uwzględnieniem poprawy ich efektywności energetycznej (termomodernizacji) oraz rozbudowy bazy sportowej,
- wzmacnianie infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej poprzez modernizację obiektów publicznych (w tym np. biblioteki gminnej, świetlic wiejskich, domów ludowych, remiz OSP, które pełnią rolę głównych centrów integracyjnych),
- zapewnienie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i o ograniczonej mobilności, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego,
- wspieranie rozwoju mieszkalnictwa, np. poprzez:
  - optymalizację zasobów socjalnych: wdrażanie szybkich i efektywnych rozwiązań lokalowych,
  - stymulowanie nowej zabudowy: kreowanie atrakcyjnych warunków dla rozwoju budownictwa indywidualnego i rekreacyjnego.

4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Lokalizacja instalacji odnawialnych źródeł energii, w tym instalacji o mocy zainstalowanej nieprzekraczającej 500 kW, wymaga uwzględnienia właściwych ustaleń planistycznych, przepisów odrębnych oraz ograniczeń wynikających z uwarunkowań środowiskowych i istniejącego zagospodarowania[17].

Przy lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW należy stosować obowiązujące przepisy prawa. W zakresie infrastruktury energii odnawialnej uwzględnia się obowiązujące regulacje prawne, w tym w szczególności wymóg zachowania minimalnej odległości elektrowni wiatrowych od obiektów zwłaszcza budynków mieszkalnych.

Dla obszarów rozmieszczenia farm fotowoltaicznych dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej niezbędnych do ich funkcjonowania (w szczególności stacji transformatorowych, magazynów energii, dróg dojazdowych i urządzeń infrastruktury

[16] Tamże s. 110
[17] UCHWAŁA NR LIV/453/2023 RADY GMINY W ZAKRZEWIE z dnia 23 maja 2023 r. w sprawie zmiany nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzew, s. 141

sieciowej). Należy przy tym optymalnie wykorzystywać bliskość istniejącej infrastruktury przesyłowej, np. przebiegającej przez gminę linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia.

Lokalizacja instalacji do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych powinna odbywać się w pierwszej kolejności na obszarach o największym potencjale zasobowym, przy uwzględnieniu konieczności eliminowania lub maksymalnego ograniczania zagrożeń i negatywnego oddziaływania tej infrastruktury na środowisko, w tym na bioróżnorodność, powiązania przyrodnicze, walory krajobrazowe oraz zdrowie ludzi, w tym:

- elektrowni wiatrowych w lokalizacjach spełniających wymogi środowiskowe, krajobrazowe, bezpieczeństwa i obronności państwa, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów odrębnych. Realizacja tych inwestycji powinna minimalizować wpływ na populacje ptaków i nietoperzy oraz brać pod uwagę ograniczenia wynikające z uwarunkowań społecznych,
- instalacji słonecznych, w tym systemów fotowoltaicznych (farm fotowoltaicznych) – w obrębie kompleksów gleb o najniższej przydatności rolniczej oraz gruntach zrekultywowanych na cele inne niż rolnicze i leśne z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, do tej kategorii zalicza się przedsięwzięcia: mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- należy ograniczać lokalizację przedsięwzięć uciążliwych w zakresie emisji do powietrza, w tym odorów:
  - w terenach zwartej zabudowy, a w przypadku obiektów istniejących – realizować inwestycje z zakresu zieleni izolacyjnej,
  - w obniżeniach terenu podatnych na tworzenie zastoisk,
- należy ograniczać lokalizację przedsięwzięć uciążliwych w zakresie emisji hałasu:
  - w terenach zwartej zabudowy, a w przypadku obiektów istniejących – realizować inwestycje z zakresu zieleni izolacyjnej lub infrastruktury wyciszającej,
  - w dolinie Radomki i w enklawach leśnych,
- należy dostosowywać ze względu na ochronę wód podziemnych lokalizację nowych obiektów do struktur hydrogeologicznych[18].

[18] Uzasadnienie do Planu Ogólnego Gminy Zakrzew, przyjętego uchwałą nr XXVII/171/2026 Rady Gminy Zakrzew z dnia 26 maja 2026 r., s. 85

- należy chronić formy ochrony przyrody występujące lokalnie (tj. pomniki przyrody) – lokalizacja przedsięwzięć jest dopuszczalna wyłącznie na zasadach wynikających z przepisów odrębnych, po wykazaniu braku znaczącego negatywnego oddziaływania na cele ochrony tych obiektów,
- przy lokalizacji instalacji odnawialnych źródeł energii należy uwzględniać wymagania dotyczące ich sytuowania, odpowiednio do rodzaju instalacji i właściwych przepisów odrębnych, w tym wymagane odległości elektrowni wiatrowych od zabudowy mieszkaniowej oraz ograniczenia zagospodarowania wynikające z istniejących instalacji,
- na terenach rolniczych oraz leśnych inwestycje mogące prowadzić do trwałej zmiany funkcji gruntów należy ograniczać, dopuszczając je w przypadkach uzasadnionych nadrzędnym interesem publicznym i zgodnych z przepisami odrębnymi,
- lokalizacja przedsięwzięć musi być zgodna z ustaleniami dokumentów planistycznych gminy,
- w przypadkach przewidzianych przepisami odrębnymi możliwe jest ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania.

4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W odniesieniu do rolniczej przestrzeni produkcyjnej stosuje się następujące zalecenia:

- zachowanie produkcyjnej funkcji znacznych obszarów rolniczych, dotyczących głównie gleb najwyższych w skali gminy klas użytkowych – na tych obszarach produkcja rolnicza może być prowadzona bez przeszkód, a zabudowa zagrodowa lokalizowana,
- na nowych terenach inwestycyjnych, na których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego[19],
- należy dążyć do ochrony gruntów rolnych o najwyższej przydatności rolniczej,
- należy dążyć do promowania rolnictwa przyjaznego środowisku, w tym wspierania rolnictwa ekologicznego oraz działań ograniczających presję produkcji rolnej na gleby,
- należy dążyć do przeciwdziałania fragmentacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym poprzez racjonalne kształtowanie układu działek, minimalizację wpływu barier przestrzennych oraz ograniczanie podziałów gruntów rolnych pod rozproszoną zabudowę jednorodzinną czy letniskową,
- w dolinach cieków wodnych oraz na terenach podmokłych, wskazane jest utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąkowego i pastwiskowego oraz unikanie działań mogących

[19] UCHWAŁA NR LIV/453/2023 RADY GMINY W ZAKRZEWIE z dnia 23 maja 2023 r. w sprawie zmiany nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzew, s. 136

trwale zaburzać naturalne stosunki wodne, a także rezygnacja z lokalizacji inwestycji na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

W zakresie leśnej przestrzeni produkcyjnej na terenie gminy przyjmuje się następujące zasady:

- należy dążyć do podniesienia kontrolowanego wykorzystania turystycznego lasów, poprzez rozwój ścieżek turystycznych (w tym rowerowych),
- w porozumieniu z zarządcami lasów należy dążyć do rozbudowy potrzebnej infrastruktury turystycznej na obszarach kompleksów leśnych (np. parkingi leśne, tablice informacyjne, miejsca widokowe czy miejsca odpoczynku),
- należy dążyć do zwiększania lesistości gminy, w szczególności poprzez wspieranie planowego zalesiania gruntów marginalnych i o najniższej przydatności rolniczej w celu podniesienia walorów krajobrazowych gminy i izolacji terenów o odmiennych funkcjach[20].

4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie gminy Zakrzew nie zostały wyznaczone obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji.

Obszarami potencjalnej rekultywacji i remediacji są także tereny górnicze i tereny złóż surowców naturalnych, w których eksploatacja kopaliny została zakończona lub zaniechana[21]. Rekultywacja obiektów poprzemysłowych i poeksploatacyjnych powinna być zgodna z decyzjami urzędowymi dotyczącymi działań rekultywacyjnych lub remediacji. Potencjalne zmiany funkcji obszarów będą możliwe po zakończeniu prac rekultywacyjnych i określeniu docelowej funkcji obszarów, z uwzględnieniem aktualnego przeznaczenia terenu w dokumentach planistycznych.

W zakresie zagospodarowania ww. obszarów przyjmuje się następujące kierunki działań oraz zasady:

- należy dążyć do przywracania ładu przestrzennego oraz poprawy funkcjonalności i estetyki zagospodarowania, w szczególności w obrębie zidentyfikowanych obszarów wymagających przekształceń,
- należy preferować przekształcenia terenów już zagospodarowanych lub zdegradowanych, zamiast zajmowania nowych obszarów rolniczych, w tym szczególnie chronionych gleb wyższych klas,

[20] Tamże, s. 136-137
[21] UCHWAŁA NR LIV/453/2023 RADY GMINY W ZAKRZEWIE z dnia 23 maja 2023 r. w sprawie zmiany nr 2 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzew, s. 139

- należy poprawiać jakość i dostępność przestrzeni publicznych pełniących funkcję centrów integracji lokalnej społeczności,
- należy ograniczać ryzyko zanieczyszczenia gleb i wód poprzez rozbudowę kanalizacji sanitarnej, kontrolę szczelności zbiorników bezodpływowych oraz wspieranie przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie jest uzasadniona,
- należy dążyć do uwzględnienia ochrony dziedzictwa kulturowego i tradycyjnego krajobrazu rolniczego w procesach przekształceń przestrzennych, preferując adaptację i rewaloryzację obiektów zabytkowych zamiast ich likwidacji,
- należy kształtować zagospodarowanie na terenach przekształcanych w sposób spójny z otoczeniem i istniejącą strukturą osadniczą, z poszanowaniem równinnego krajobrazu i zachowaniem skali dotychczasowej zabudowy wiejskiej,
- należy dążyć do kompleksowego planowania przekształceń w oparciu o dokumenty strategiczne i planistyczne gminy oraz stopniowe zwiększanie roli miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jako podstawowego narzędzia porządkowania przestrzeni.

5. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Według Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 obszar strategicznej interwencji definiowany jest jako *„wskazany w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne”*.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze wyznacza w województwie mazowieckim dwa rodzaje Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), uwzględniające również OSI z poziomu krajowego, wskazane w Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030): problemowe na poziomie podregionów NUTS 3 oraz bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne.

Gmina Zakrzew zakwalifikowana została do następujących obszarów strategicznej interwencji:

- zidentyfikowanych na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa:
  - OSI problemowe – podregiony NUTS 3:

- OSI regionu Mazowieckiego regionalnego: radomski obszar strategicznej interwencji.

– OSI – miejskie obszary funkcjonalne (MOF) – bieguny wzrostu:
  - miejskie obszaru funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze – biegun wzrostu.

W przypadku miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, niezbędne jest efektywne wykorzystanie potencjału, którym dysponuje miasto i obszar funkcjonalny, a także wzmacnianie współpracy w obszarach, tak aby Radom mógł pełnić rolę bieguna wzrostu w swoim otoczeniu. Współpraca powinna polegać przede wszystkim na:

— uporządkowaniu gospodarki przestrzennej i przywróceniu ładu przestrzennego w miejskich obszarach funkcjonalnych,
— rozwoju efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym (tj. infrastruktura piesza i rowerowa),
— poprawie jakości powietrza,
— zwiększeniu efektywności i dostępności do usług publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych w miejskich obszarach funkcjonalnych.

Priorytetem rozwoju w przypadku OSI radomskiego będzie „pobudzenie społeczno-gospodarcze, w tym restrukturyzacja branż przemysłowych, aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych, wzmocnienie bazy dochodowej samorządów lokalnych i poprawa warunków życia mieszkańców”. Cechy wiodące będące przesłankami delimitacji tego obszaru to:

— wysoki potencjał w postaci bazy przemysłowej,
— obecność uczelni wyższych, instytucji naukowych i klastrów, które tworzą podstawę rozwoju nowych branż,
— specjalizacje produkcji rolniczej podregionu, stanowiące szanse na rozwój i wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw z zakresu przetwórstwa żywności.

Główne działania w OSI radomskim, w kontekście realizacji celów SRWW 2030+. Innowacyjne Mazowsze, skoncentrowane będą na:

— Wsparciu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru poprzez:
  – rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej, w tym zapewnienie terenów inwestycyjnych i poprawę ich dostępności transportowej,
  – zapewnienie atrakcyjnej oferty edukacyjnej i wzbogacenie bazy dydaktycznej,

- aktywizację osób bezrobotnych i wspieranie przedsiębiorczości, w tym przez wspieranie uczenia się przez całe życie, doradztwo i kształcenie zawodowe, zapewnienie opieki nad dziećmi,
- rozwój instytucji otoczenia biznesu,
- poprawę dostępu do infrastruktury zdrowotnej i specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- rozwój strefy okołolotniskowej oraz budowę bazy logistycznej.

— Poprawie dostępności obszaru poprzez:

- rozwój transportu kolejowego z wykorzystaniem nowych i zmodernizowanych linii kolejowych oraz uzupełnienie sieci przystanków,
- rozwój i poprawę jakości zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego,
- rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych.

6. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy Zakrzew

Na terenie gminy Zakrzew nie wyznacza się obszarów strategicznej interwencji na poziomie lokalnym.

7. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Zakrzew na lata 2028-2037 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie wdrażanie dokumentu, a następnie jego monitoring i ewaluację.

Działania wyznaczone w dokumencie wynikają z kompetencji Gminy oraz ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców. Za koordynację działań odpowiada władza wykonawcza Gminy – Wójt Gminy Zakrzew.

Wdrażanie Strategii będzie obejmować w szczególności:

— realizację przypisanych działań,
— ewaluację i monitorowanie procesu realizacji działań określonych w strategii,
— kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych działań od partnerów i interesariuszy strategii,
— koordynację procesu jej aktualizacji we współpracy z Radą Gminy w Zakrzewie,
— zapewnianie promocji strategii,
— poszukiwanie, wraz z innymi zaangażowanymi podmiotami, pozabudżetowych źródeł finansowania.

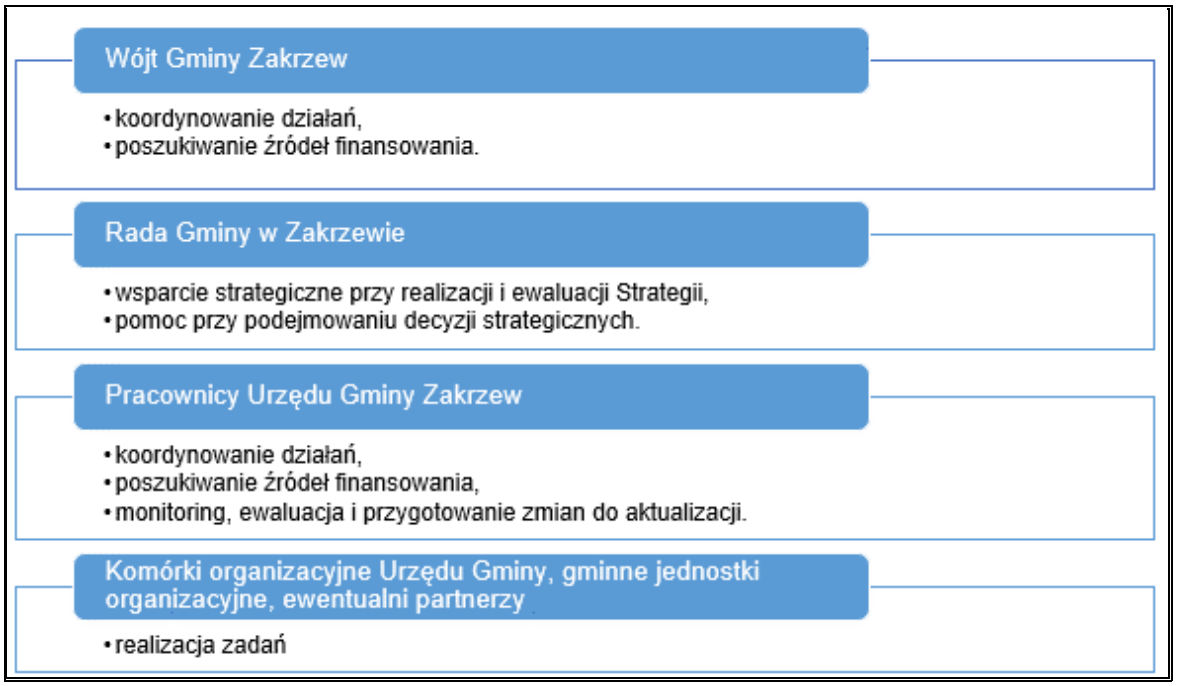
Wójt Gminy Zakrzew będzie koordynował realizację założeń Strategii, które wykonywane będą przez poszczególne referaty i pracowników Urzędu Gminy Zakrzew oraz kierowników, dyrektorów gminnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za wdrażanie

poszczególnych kierunków działań przydzielonych im ze względu na posiadane kompetencje w danym zakresie.

Rada Gminy w Zakrzewie będzie wsparciem strategicznym przy realizacji strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych.

Ponadto w Strategii znajdują się również działania, których realizację mogą wspierać organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy z terenu gminy i partnerzy społeczno-gospodarczy. Stąd istotne jest również wdrażanie skutecznych mechanizmów współdziałania między Gminą i pozostałymi zainteresowanymi. Wszyscy partnerzy zaangażowani, realizujący działania w ramach Strategii będą aktywnie współpracować z Gminą Zakrzew (liderem i koordynatorem).

Rysunek 6. Podział zadań realizacji Strategii

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy będzie wdrażana poprzez wykorzystanie instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Należą do nich m.in. programy branżowe, strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, w tym zlecanie organizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym.

Dodatkowo rekomendowane jest również przyjęcie i aktualizacja szczegółowych programów i planów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji w zakresie celów

wskazanych w Strategii w poszczególnych dziedzinach (np. pomocy społecznej, ochrony środowiska, rewitalizacji, gospodarki niskoemisyjnej oraz pozostałych strategii i programów jednorocznych).

Wobec powyższego, dla sprawnej realizacji przedmiotowej strategii konieczne będzie opracowywanie i wdrażanie następujących dokumentów (strategii, programów, planów) wykonawczych:

- Programu Ochrony Środowiska,
- Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Programu Opieki nad Zabytkami,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Programu Wspierania Rodziny.

Ważnym aspektem wdrażania Strategii jest również zachęcanie lokalnej społeczności do aktywnego udziału w planowaniu i realizacji zaplanowanych działań, przyczyniających się do rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Pełna wersja Strategii znajdować się będzie na stronie internetowej Gminy oraz dostępna będzie do wglądu w Urzędzie Gminy.

Monitoring wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu pozyskanych informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji działań i osiągania celów,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

Ewaluacja będzie służyć ocenie stopnia osiągnięcia celów Strategii oraz jej wpływu na rozwiązywanie problemów mieszkańców. Ocena obejmie trafność, skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i spójność podejmowanych działań. Jej podstawę będą stanowić dane z monitoringu, sprawozdania realizatorów oraz inne informacje dotyczące rezultatów wdrażania Strategii.

Monitorowanie realizacji Strategii będzie prowadzone w oparciu o analizę wskaźnikową, na podstawie własnych danych i informacji statystyki publicznej generowanej przez Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także statystyk realizatorów działań. Informacje przede wszystkim zawarte będą w sporządzanym w terminie do dnia 31 maja każdego roku, raporcie o stanie gminy, który wynika ze zobowiązania nałożonego na jednostki samorządu terytorialnego z art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Prowadzony monitoring pozwoli na wykrycie zagrożenia w zakresie braku realizacji danego zadania i osiągnięcia założonych wskaźników oraz na ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji działań lub podmiotów współpracujących przy ich realizacji. W przypadku wystąpienia takiej potrzeby, w szczególności w związku ze zmianami uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzennych lub środowiskowych, możliwe będzie przeprowadzenie pogłębionej analizy wskaźnikowej oraz ewaluacji stopnia realizacji celów Strategii.

Za monitorowanie realizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Zakrzew, przy współpracy właściwych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Ewaluacja Strategii będzie prowadzona w zależności od zidentyfikowanych potrzeb, z uwzględnieniem stopnia realizacji przyjętych celów oraz osiągniętych efektów. Podstawę oceny stanowić będą dostępne dane i informacje pochodzące ze sprawozdań i raportów, w tym corocznych raportów o stanie gminy, a także analiza stopnia realizacji zaplanowanych działań i osiągniętych wartości wskaźników.

W przypadku przeprowadzenia ewaluacji jej wyniki posłużą do oceny skuteczności podejmowanych działań oraz sformułowania wniosków i rekomendacji dotyczących dalszej realizacji lub ewentualnej aktualizacji Strategii.

8. Ramy finansowe i źródła finansowania

Realizacja działań wymaga zapewnienia odpowiednich zasobów kadrowych, rzeczowych i finansowych. Efektywna polityka rozwoju Gminy powinna wykorzystywać dostępne zewnętrzne środki finansowe oraz być dostosowana do możliwości budżetowych. Gmina Zakrzew, przystępując do realizacji danego działania, w pierwszej kolejności analizuje możność pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania na ten cel, tj.

- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego województwa, powiatu,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+),

- fundusze celowe np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy Funduszu Sprawiedliwości,
- środki Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego
- inne fundusze związane z funkcjonowaniem Unii Europejskiej,
- środki sektora pozarządowego oraz środki prywatne w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe rynku kapitałowego.

Główne źródło finansowania działań oraz wkładu własnego stanowi budżet Gminy. Część działań przewidzianych w Strategii należy do zadań realizowanych w ramach funkcjonowania gminnych jednostek organizacyjnych. Wobec tego środki na te działania pochodzić będą z dochodów własnych Gminy. Realizacja części działań zakłada również współpracę z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, stowarzyszeniami, pozostałymi partnerami. Współpraca ta może również opierać się na wspólnym finansowaniu działań, przekazaniu dotacji na ich realizację.

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Analiza SWOT – wymiar społeczny 20
Tabela 2. Analiza SWOT – wymiar gospodarczy 20
Tabela 3. Analiza SWOT – wymiar przestrzenny 21
Tabela 4. Analiza SWOT – wymiar klimatyczno-środowiskowy 21
Tabela 5. Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe Gminy 24
Tabela 6. Cele strategiczne i operacyjne 26
Tabela 7. Cel strategiczny 1. Wysoki standard życia mieszkańców oparty na dostępnych usługach społecznych i warunkach sprzyjających aktywności społecznej 29
Tabela 8. Cel strategiczny 2. Silna gospodarka lokalna oparta na przedsiębiorczości oraz wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej Gminy 35
Tabela 9. Cel strategiczny 3. Spójna i uporządkowana przestrzeń z nowoczesną i dostępną infrastrukturą transportową, techniczną i cyfrową 38
Tabela 10. Cel strategiczny 4. Dobra jakość środowiska przyrodniczego oraz odporność na zmiany klimatu, oparte na racjonalnym gospodarowaniu zasobami i wykorzystaniu energii odnawialnej 42

Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – sieć osadnicza i hierarchia jednostek 48
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – środowisko przyrodnicze i dziedzictwo historyczne 51
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – główne korytarze i elementy sieci transportowych 53
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – główne elementy infrastruktury technicznej 55
Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zakrzew – główne elementy infrastruktury społecznej 58
Rysunek 6. Podział zadań realizacji Strategii 74